

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КРЕМЕНЧУЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА ОСТРОГРАДСЬКОГО

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
ЩОДО ВИКОНАННЯ ПРАКТИЧНИХ
І САМОСТІЙНОЇ РОБИТ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
**«МЕДІАПЕДАГОГІКА ТА ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ
В ОСВІТІ»**

ДЛЯ СТУДЕНТІВ ДЕННОЇ ТА ЗАОЧНОЇ ФОРМ НАВЧАННЯ
ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 011 – «ОСВІТНІ ПЕДАГОГІЧНІ НАУКИ»
ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ «МАГІСТР»
(частина 1)

КРЕМЕНЧУК 2023

Методичні вказівки щодо виконання практичних і самостійної робіт з навчальної дисципліни «Медіапедагогіка та інформаційні технології в освіті» для студентів денної та заочної форм навчання зі спеціальності 011 – «Освітні педагогічні науки» освітнього ступеня «Магістр» (частина 1).

Укладачі : д. пед. н., проф. Т. Б. Поясок,
к. пед, н., доц. О. І. Беспарточна

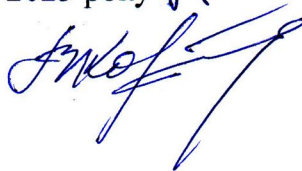
Рецензент д. пед. н., проф. І. О. Солошич

Кафедра психології, педагогіки та філософії

Затверджено методичною радою Кременчуцького національного університету імені Михайла Остроградського

Протокол № 1 від 07.09. 2023 року

Голова методичної ради

проф. В. В. Костін

ЗМІСТ

Вступ.....	4
1 Тематичний план вивчення навчальної дисципліни.....	10
2 Перелік практичних робіт і самостійної роботи	11
Змістовий модуль 1 Загальні засади педагогіки.....	11
Тема № 1 Основні категорії, предмет і складові медіапедагогіки. Види та функції сучасних медіа	11
Тема № 2 Вплив сучасних медіа на людину	19
Тема № 3 Мультимедійні ресурси в освіті	25
Тема № 4 Дидактичні властивості електронних медіа засобів	36
Тема № 5 Медіа як засіб виховання	40
Тема № 6 Навчально-методичне забезпечення з використанням електронних медіа	46
Тема № 7 Педагогічна етика.....	52
Тема № 8 Резилентність викладачів.....	56
3 Рекомендації щодо написання студентами індивідуально-дослідних робіт	60
4 Тестові завдання для підсумкового контролю знань студентів...	6377
5 Критерії оцінювання знань студентів	
Список літератури.....	79

ВСТУП

Навчальна дисципліна «Медіапедагогіка та інформаційні технології в освіті» є досить новою в навчальних планах підготовки магістрів гуманітарного напрямку.

Пропонований навчальний курс містить інформацію про особливості медіапроцесів у суспільстві, інформаційне середовище, методи моделювання та проведення експертиз інформаційного середовища, дидактичні властивості засобів навчання із застосуванням інформаційних технологій. Зміст навчального курсу спрямований на поглиблення і розширення знань слухачів про будову та організацію медіа середовища вищої школи.

Метою навчального курсу є ознайомлення студентів з теоретичними та методологічними засадами медіапедагогіки та інформаційних технологій в освіті як науковою дисципліною, так і прикладною галуззю педагогічної науки. Програмою навчальної дисципліни «Медіапедагогіка та інформаційні технології в освіті» передбачено проведення лекційних, практичних і лабораторних робіт, на яких розглядаються теоретичні та практичні питання про сучасне розуміння медіа, визначення основних категорій, понять, дефініцій, термінів медіапедагогіки; характеристика основних складових медіапедагогіки: медіадидактики і медіавиховання; розкриття сутності й основних категорій інформаційної дидактики, її дидактичних, психолого-педагогічних і методичних аспектів; формування практичних навичок використання освітніх медіапродуктів і ресурсів для розв'язання освітніх, виховних та інших завдань.

Проблема медіапроцесів у суспільстві – надактуальна і має розглядатися комплексно: у філософському, соціальному, культурному, психолого-педагогічному й інших аспектах.

Завдання навчального курсу полягає в опануванні студентами низки ключових питань щодо: розкриття поняття медіапедагогіки; розкриття нових інформаційних технологій як засобу розвитку всіх підсистем особистості та її самореалізації; виокремлення та розкриття психологічних і педагогічних

проблем інформатизації суспільства; визначення функцій медіапедагогіки у забезпеченні якості навчання та побудові відкритих педагогічних систем.

Використання методичних рекомендацій сприятиме досягненню студентами таких результатів: отримання знань щодо основних теоретичних засад, на яких будуються медіатехнології вищої школи; використання медіатехнологій як нового освітнього стандарту у вищій школі; удосконалення методології та стратегії відбору змісту, методів й організаційних форм навчання, виховання, які відповідають завданням розвитку особистості; удосконалення механізмів управління системою освіти з використанням автоматизованих банків даних науково-педагогічної інформації, інформаційно-методичних матеріалів, а також комунікаційних мереж; за сучасних умов інформатизації суспільства; створення методичних систем навчання, орієнтованих на розвиток інтелектуального потенціалу студента, на формування вмінь самостійно здобувати знання; створення та використання комп'ютерних тестових, діагностичних методик контролю й оцінювання рівня знань студентів. Методичні матеріали містять завдання для практичних робіт і самостійної роботи з навчального курсу «Медіапедагогіка та інформаційні технології в освіті», які, відповідно до програми вивчення навчальної дисципліни, передбачають самостійне опрацювання тем і відповідних термінів з кожної теми, підготовку відповідей на контрольні питання та завдання.

Мета практичних робіт – закріплення теоретичних знань студентів у межах змісту тем, для яких заплановане самостійне опрацювання.

Практичні роботи розвивають уміння застосовувати отримані знання під час побудови й організації інформаційних технологій у вищій школі, орієнтування у комп'ютерній мережі, упровадження інформаційних технологій у навчальний процес вищої школи. Питання для самоконтролю передбачають активізацію у студентів знань з попередніх тем навчального курсу, уміння відслідковувати взаємозв'язки між різними компонентами інформаційних технологій, аналізувати та порівнювати суттєві відмінності у документальному супроводженні всіх етапів розвитку вищої освіти України, досліджувати

дидактичні принципи навчання, принципи віддаленої вищої освіти, коригувати методики викладання у вищій школі згідно з державними та європейськими вимогами ринку праці та стандартів освіти. Творчі завдання передбачають набуття вміння щодо вирішення питань розробки рекомендацій із проблем розвитку освіти, а саме, віддаленої вищої освіти; організації процесу навчання за допомогою інформаційних технологій, урахування тимчасові, просторові, побутові, технічні, професійні, соціальні чинники.

Науково-дослідна робота забезпечує поглиблення та закріплення студентами отриманих на лекціях теоретичних знань, навчання їх методам експериментальних і наукових досліджень, прищеплювання їм навичок узагальнення і аналізу отриманих результатів, праці з комп'ютерною та мультимедійною апаратурою.

Науково-дослідна робота виконується відповідно до запропонованого алгоритму, варіант теми індивідуальних занять обирається згідно з останньою цифрою номера залікової книжки студента.

Методи викладання та навчання: лекції, практичні роботи; самостійне дослідження.

Методи оцінювання

Знання й уміння студентів оцінюються за допомогою:

– презентації на практичній роботі (кожному студенту відведено 10 хвилин на презентацію та 5 – на запитання), критеріями оцінювання є зміст, спосіб подачі матеріалу, оригінальність та інноваційні методи аналізу процесів, що розглядаються;

– написання реферату (критеріями оцінювання є: актуальність змісту, самостійність, аналітичні здібності, ступінь і форма узагальнення матеріалу, глибина критичних зауважень, різноманітність і обґрунтованість пропозицій щодо удосконалення визначеної соціальної програми);

– виконання самостійної індивідуально-дослідної роботи.

Методичні вказівки щодо самостійної роботи студентів розроблені на підставі модульної системи з урахуванням нових підходів до підготовки

фахівців: I модуль – «Загальні засади медіапедагогіки» та II модуль – «Сучасні теоретичні та методологічні засади інформаційних технологій в освіті». Кожен модуль містить усі види навчального навантаження: лекційні, практичні роботи, самостійну роботу студентів. Тому методичні вказівки містять плани практичних роботи з детальними коментарями щодо підготовки з кожного питання згідно із запропонованою літературою. Розроблено систему усних і письмових завдань для самоконтролю студентів. Додаються контрольні питання.

Самостійна робота студентів набуває все більшого значення у навчальному процесі. Вона підвищує відповідальність тих, хто навчається, формує у них навички працювати самостійно, здобувати знання, використовуючи їх для аналізу процесів, що відбуваються у навколишньому й індивідуальному світі. Така робота дає змогу ефективніше активізувати пізнавальні мотиви студентів, розвивати творче мислення. Самостійну роботу планує, організовує індивідуально кожний студент, однак він завжди може розраховувати на консультації викладача. Робота передбачає опрацювання матеріалу лекцій, підготовку до практичних робіт, вивчення додаткових тем і питань за рекомендованою літературою, підготовку до написання модульних контрольних робіт, добір матеріалу для написання наукового дослідження, підготовку до участі у конференції тощо.

Під час наукового дослідження або роботи над доповіддю студент може виявити більшу ініціативу та самостійність у доборі літератури, складанні плану роботи. Це потрібно не лише для розвитку вміння самостійно опрацьовувати літературу, систематизувати прочитаний матеріал, а й для закріплення теоретичних знань, отриманих під час вивчення навчальних дисциплін, і розвитку професійної культури студентів.

Методичні вказівки складено відповідно до освітньо-професійної та навчальної програм з навчального курсу «Медіапедагогіка та інформаційні технології в освіті» для студентів денної та заочної форм навчання спеціальності 011 – «Освітні педагогічні науки» освітнього ступеня «Магістр». Після

вивчення навчальної дисципліни «Медіапедагогіка та інформаційні технології в освіті» студент повинен:

знати:

- соціально-філософські та гуманітарні аспекти взаємодії людини та медіа;
- вплив окремих медіа на розвиток, виховання та навчання;
- проблему насильства через сучасні засоби інформації та комунікації;
- виховний вплив інформаційних технологій на формування та розвиток особистості;
- вплив медіатехнологій на інтелектуальний розвиток молодшої людини.

уміти:

- удосконалювати механізми керування системою освіти на підґрунті використання автоматизованих банків даних науково-педагогічної інформації, інформаційно-методичних матеріалів, а також комунікаційних мереж;
- удосконалювати методології та стратегії відбору змісту, методів й організаційних форм навчання, виховання, які відповідають завданням розвитку особистості того, хто навчається, за сучасних умов інформатизації суспільства;
- створення методичних систем навчання, орієнтованих на розвиток інтелектуального потенціалу студента, на формування вмінь самостійно здобувати знання;
- створення та використання комп'ютерних тестувальних, діагностувальних методик контролю й оцінювання рівня знань студентів.

Інтегральна компетентність - здатність розв'язувати проблеми, задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері освітніх, педагогічних наук.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК1.Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.

ЗК2.Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК4.Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК5.Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК6.Здатність виявляти, ставити та розв'язувати проблеми.

ЗК7.Здатність до міжособистісної взаємодії.

ЗК9.Здатність працювати в міжнародному контексті.

ЗК 11. Здатність проявляти толерантність та повагу до культуральних відмінностей

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК):

СК2.Здатність застосовувати та розробляти нові підходи до вирішення задач дослідницького та/або інноваційного характеру в сфері освіти й педагогіки.

СК5.Здатність розробляти і реалізовувати нові освітні інструменти, проекти та інтегрувати їх в освітнє середовище закладу освіти.

СК8.Здатність інтегрувати знання у сфері освіти/педагогіки та розв'язувати складні задачі у мультидисциплінарних та міждисциплінарних контекстах.

СК9.Здатність до використання сучасних інформаційно-комунікаційних та цифрових технологій у освітній та дослідницькій діяльності.

Програмні результати (ПРН)

ПРН2.Використовувати сучасні цифрові технології і ресурси у професійній, інноваційній та дослідницькій діяльності.

ПРН3.Формувати педагогічно доцільну партнерську міжособистісну взаємодію, здійснювати ділову комунікацію, зрозуміло і недвозначно доносити власні міркування, висновки та аргументацію з питань освіти і педагогіки до фахівців і широкого загалу, вести проблемно-тематичну дискусію.

ПРН7.Створювати відкрите освітньо-наукове середовище, сприятливе для здобувачів освіти та спрямоване на забезпечення результатів навчання.

ПРН8.Розробляти і викладати освітні курси в закладах вищої освіти, використовуючи методики, інструменти і технології, необхідні для досягнення поставлених цілей.

ПРН9.Здійснювати пошук необхідної інформації з освітніх/педагогічних наук у друкованих, електронних та інших джерелах, аналізувати, систематизувати її, оцінюючи достовірність та релевантність.

1 ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	денна форма					заочна форма				
	усь ого	у тому числі				усь ого	у тому числі			
		л	прак	лаб	с.р		л	прак	лаб	с.р
Змістовий модуль 1 Загальні засади медіапедагогіки										
Тема 1 Основні категорії, предмет і складові медіа педагогіки. Види та функції сучасних	9	2	2	–	5	12	1	1	–	10
Тема 2 Вплив сучасних медіа на людину	14	2	2	–	10	16	-	1	–	15
Тема 3 Мультимедійні ресурси в освіті	14	2	2	–	10	11	–	1	–	10
Тема 4 Дидактичні властивості електронних медіа засобів	14	2	2	–	10	16	1	–	–	15
Тема 5 Медіа як засіб виховання	14	2	2	–	10	11	-	1	–	10
Тема 6 Навчально-методичне забезпечення з використанням електронних медіа	14	2	2	–	10	16	–	1	–	15
Тема 7 Педагогічна етика	14	2	2	–	10	11		1	–	10
Тема 8 Резилентність викладачів	9	2	2	–	5	12	1	1	–	10
Разом за змістовим модулем 1:	102	16	16	–	70	105	3	7	–	95
Змістовий модуль 2 Сучасні теоретичні та методологічні засади інформаційних технологій в освіті										
Тема 9 Дидактичні властивості засобів навчання з використанням інформаційних технологій	14	2	2	–	10	16	1	–	–	15
Тема 10 Організація методичної роботи						17	-	2		15

засобами інформаційних технологій у вищій школі	25	2	4	–	10					
Тема 11 Створення презентацій з використанням інформаційно-комунікативних технологій	23	4	2	–	10	16	–	1	–	15
Тема 12 Інформаційно-освітнє середовище університету як об'єкт дослідження	20	2	4	–	10	17	1	1	–	15
Тема 13–14 Моделювання інформаційно-освітнього середовища університету	25	4	4	–	10	12	1	1	–	10
Тема 15 Експертиза інформаційно-освітнього середовища університету	21	2	2	–	10	11	–	1	–	10
Тема 16 Педагогічна комунікація в інформаційно-освітньому середовищі	16	2	2	–	10	16	–	1	–	15
Разом за змістовним модулем 2:	108	18	20	–	70	105	3	7	–	95
ІНДЗ – к/р										
Семестровий контроль – іспит										
Усього годин:	210	34	36		140	210	6	14	-	190

2 ПЕРЕЛІК ПРАКТИЧНИХ РОБІТ І САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Змістовий модуль I Загальні засади медіапедагогіки

Тема 1 Основні категорії, предмет і складові медіапедагогіки. Види та

функції сучасних медіа

Мета: допомогти студентам ознайомитися з науковим тезаурусом медіа педагогіки, проаналізувати класифікацію та функції сучасних медіа в освітньому процесі.

План

1. Походження та значення терміна «медіа».
2. Система медіапедагогічних категорій.
3. Предмет і складові медіапедагогіки.
4. Функції учасників навчального процесу з використанням медіазасобів.

Теми рефератів

1. Вплив сучасних медіа на людину.
2. Загальні засади медіапедагогіки.
3. Виконання навчальних функцій учасниками освітнього процесу.
4. Електронні навчальні видання.
5. Упровадження медіатехнологій у вищу освіту.
6. Технологічні виклики інформаційного суспільства.
7. Сутнісні характеристики електронних медіа.
8. Психолого-педагогічні аспекти використання медіа в освіті.
9. Використання медіазасобів у процесі заняття.
10. Функції учасників навчального процесу з використання медіа засобів.

Основні поняття та положення теми: вища освіта, медіапедагогіка, медіакомпетентність педагога, медіаграмотність, медіаосвіта, медійні технології, освітнє середовище, медіадидактика, медіазасоби.

Короткі теоретичні відомості

Під час підготовки до практичного заняття студентам пропонується детально розглянути питання плану теми.

У документах ЮНЕСКО медіаосвіта трактується як навчання теорії та практичних умінь щодо використання сучасних засобів масової комунікації, що розглядаються як специфічна частина освітнього процесу у педагогічній теорії

та практиці; їх необхідно відрізнити від використання засобів масової комунікації як засобів у викладанні різних галузей знань, що є проблемою медіапедагогіки. Основні завдання медіаосвіти більш широкі: підготувати нове покоління до життя за сучасних інформаційних умов у поєднанні з духовними цінностями до пошуку, аналізу, використання і сприйняття різноманітної інформації, навчити людину розуміти її, усвідомлювати вплив на психіку, оволодівати способами спілкування з використанням невербальних форм комунікації за допомогою комунікативних засобів.

Отже, медіаосвіта – це процес розвитку особистості за допомогою і на підставі засобів масової комунікації (медіа) для формування культури спілкування з медіа, творчих, комунікативних здібностей, критичного мислення, умінь повноцінного сприйняття, інтерпретації, аналізу й оцінювання медіатекстів, навчання різноманітних форм самовираження за допомогою медіатехніки. На ґрунті цього людина опановує медіаграмотність, яка допомагає їй активно використовувати можливості інформаційного поля телебачення, радіо, відео, кінематографу, преси, Інтернету. Ця проблема розв'язується завдяки медіапедагогіці.

Сьогодні провідним є медіакомплексний засіб опанування людиною навколишнього середовища. Медіапедагогіка є напрямом у педагогіці, і водночас дослідженням закономірностей масової комунікації, це вивчення медіа, що відрізняється від навчання з використанням медіа. Він одночасно забезпечує як пізнанням того, як створюються та розповсюджуються медіатексти, так і розвиток аналітичних здібностей для інтерпретації та оцінювання їх змісту. Як медіаосвіта, так і медіапедагогіка спрямовані на досягнення цілей медіаграмотності: забезпечення здатності використовувати, аналізувати, оцінювати та передавати повідомлення у різноманітних формах, уміння аналізувати та синтезувати просторово-часову реальність, уміння «читати» медіатекст. Медіаграмотність покликана допомогти людям розуміти, створювати й оцінювати культурну значущість аудіовізуальних і друкованих текстів, вона є підґрунтям медіакомпетентності.

Медіапедагогіка як галузь педагогіки в ХХІ столітті знаходить усе більшу кількість прихильників, набуває розвитку як на теоретичному, так і на практичному рівнях. Але поряд із цим часто зустрічається нерозуміння її цілей, освітні заклади не завжди адекватно реагують на дидактичний потенціал сучасних медіа. Тому розвиток медіапедагогіки як науки про медіаосвіту та медіаграмотність є актуальним. Її складовою є медіадидактика – теорія навчання за допомогою медіа, що включає у себе цілі, зміст, організаційні форми, способи та засоби, що допомагають розвитку медіаграмотності та формуванню медіакомпетентності. Медійні технології навчання – це способи побудови діяльності із застосуванням медіа для досягнення педагогічних цілей. Вони містять й інформаційні технології навчання, що являють собою сукупність сучасної комп’ютерної та медійної техніки, засобів телекомунікаційного зв’язку, інструментальних програмних засобів, що забезпечують інтерактивний програмно-методичний супровід сучасних технологій навчання.

Для опису засобів масової комунікації в Європейських країнах використовують мас-медіа, але воно також не в усьому співпадає з нашим поняттям «масових комунікацій». У словнику з медіаосвіти, медіапедагогіки, медіаграмотності, медіакомпетентності «медіа» визначається як засіб масової комунікації – технічні засоби створення, запису, копіювання, тиражування, зберігання, розповсюдження, сприйняття інформації та обміну її між суб’єктом (автором медіатексту) та об’єктом (масовою аудиторією). Деякі дослідники термін «медіа» розуміють як аналог поняття засобів масової інформації та комунікації, деякі – як технічні засоби створення, запису, копіювання, тиражування, зберігання, розповсюдження, сприйняття інформації та обміну її між суб’єктом (автором повідомлення) та суб’єктом (масовою аудиторією). При водночас медіа розглядається як комплексний засіб розуміння навколишнього світу (у його соціальних, моральних, психологічних, художніх, інтелектуальних аспектах). Підсумовуючи вищезазначене, доцільно визначити поняття «медіа» як засіб комунікації та розповсюдження інформації. У медіаосвіті під терміном

«медіа» розуміються технічні пристрої, призначені для створення, запису, копіювання, тиражування, зберігання, розповсюдження, сприйняття інформації та обміну. При цьому медіа розглядається як комплексний засіб освоєння людиною навколишнього світу (у його соціальних, моральних, психологічних, художніх, інтелектуальних аспектах). Існують різні підходи до класифікації медіа залежно від параметрів, покладених в основу класифікації. Традиційно засоби інформації та комунікації поділяються за способом передачі інформації (преса, радіо, кіно, телебачення, відео, комп'ютерні мережі та ін.) і за каналом сприйняття (візуальні, аудіальні, аудіовізуальні). Ці класифікації ґрунтуються насамперед на розходженні використовуваних у медіа кодів, знакових комплексів. У періодичній пресі подана двійкова знакова система: природна мова в друкованій формі та іконічні знаки (фотографії, малюнки, карикатури), а також різні шрифтові виділення, способи розташування тексту (верстка) і т. д. Щодо радіо, слід говорити про тріаду: усна мова + природні звуки (шуми) + музика. У аудіовізуальних ЗМІ (телебачення, документальне кіно) тріада перетвориться на тетраду завдяки наявності такого важливого способу передачі інформації та впливу на аудиторію як «живе» зображення.

Якщо розглянути сучасні медіа в класифікації за каналом сприйняття, то під ними у вузькому сенсі розуміються ті цифрові/електронні медіа, які роблять можливим мультимедійність — інтеграцію різних медіа в деякому цифровому поданні — гіпертекстову структуру, нелінійний текст; інтерактивність і моделювання. Сьогодні до електронних медіа належать радіо, ефірне, кабельне, супутникове телебачення, відео, комп'ютерні мережі та ігри.

Щодо універсальності, найбільший спектр робіт дозволяє виконати комп'ютер. Менш універсальними пристроями можна вважати, наприклад, мультимедійні проектори, які однак забезпечують роботу практично з будь-яким джерелом відео- й аудіо-інформації.

Класифікуючи технічні засоби за ознакою підготовки або демонстрації інформації, виділяють три групи:

- пристрої для подання вже готових даних;

- пристрої для підготовки даних;
- пристрої, що дозволяють підготувати і продемонструвати наявні матеріали.

Однією з найістотніших ознак класифікації технічних засобів на сьогодні є форма подання даних. За цією ознакою виділяють два великі класи пристроїв: з аналоговим записом даних; із цифровим записом даних.

Щодо соціальних функцій сучасних медіа, існує безліч думок, які постійно змінюються, тому що змінюється сам предмет. Загалом аналіз та класифікація науковців дозволяє розподілити функції медіа на такі основні групи:

- 1) інформаційна: повідомлення про стан справ, різні факти та події;
- 2) аналітична (оцінна, функція критики): часто виклад фактів супроводжується коментарем до них, їх аналізом та оцінюванням;
- 3) пізнавально-просвітницька (освітня): передаючи різноманітну культурну, історичну, наукову інформацію, мас-медіа сприяють поповненню фонду знань своїх читачів, слухачів, глядачів;
- 4) морально-виховна: медіа відображають морально-естетичні пріоритетні зразки суспільної поведінки, принципи моральності та естетичного смаку, уявлення про добро і зло;
- 5) функція впливу (ідеологічна, соціально-управлінська, регулятивна): медіа впливають на погляди і поведінку людей, особливо в періоди так званих інверсійних змін суспільства або під час проведення масових соціально-політичних акцій;
- 6) гедоністична (рекреаційна, естетична): спрямована на забезпечення дозвілля, приємного проведення часу, відпочинку, відновлення сил, задоволення естетичних потреб аудиторії.

Поряд з перерахованими функціями, учені говорять про явно не виражені, латентні функції медіа, сутність яких полягає в прихованому впливі на суспільну свідомість.

Кожне з названих видів медіазасобів виконує, зазвичай, тільки одну або кілька функцій, у процесі реалізації яких можливо кілька результативних варіантів:

– функціональний, коли тією чи іншою мірою здійснюється обумовлене основною функцією завдання;

– дисфункціональний, за якого досягається ефект, зворотний продиктованій функції; нефункціональний, пов'язаний з побічними ефектами, що не відповідають основному завданню;

– афункціональний вплив, або відсутність будь-яких явних результатів.

Часто медіа можуть спричинити негативні соціальні тенденції. У такому разі мають місце такі девіації функцій медіа:

– велика кількість інформаційних потоків призводить до дезорієнтації особистості;

– схильність до крайнього негативізму, що є причиною різних фобій, або до зайвого оптимізму та прикрашання подій, що, у свою чергу, може викликати фрустраційні ефекти, дисфункції очікувань і розчарування;

– патологічна залежність від певних жанрів, демонстрованих медіазасобами: новин, серіалів, кримінальної хроніки та сенсацій і т. д. ;

– подання в позитивному ракурсі наркотиків, алкоголю, сигарет, міжетнічних стереотипів — усе це проникає в сучасне мистецтво, молодіжну субкультуру та контркультуру;

– масовість культури і, як наслідок, зниження планки духовних потреб і створення помилкових ідеалів і героїв.

Сучасні медіа забезпечують легкість отримання різноманітної інформації. Тому завдання педагога полягає в тому, щоб спрямувати зусилля студентів на самостійне вироблення нових знань, що являють собою результат пізнавального процесу, отриманий самим студентом.

Завдання до теми

1. Надайте стислу характеристику зарубіжного досвіду в медіапедагогіці.
2. У чому полягає готовність педагога до використання медіазасобів?
3. Законспекуйте науковий тезаурус медіапедагогіки.
4. Розкрийте поняття медіапедагогіки як складової медіакультури.
5. Запропонуйте шляхи впровадження медіазасобів в освітнє середовище.

6. Схематично покажіть класифікацію медіа.
7. Складіть есе на тему: «Використання медіазасобів у процесі заняття».
8. Дослідіть основні функції учасників навчального процесу з використання медіазасобів.
9. Проаналізуйте особливості виконання навчальних функцій учасниками освітнього процесу у закладах освіти країн Європи та України.
10. Проаналізуйте переваги та недоліки електронних навчальних посібників

Контрольні питання

1. Що розуміють під терміном «медіа»?
2. Чому медіазасоби використовуються недостатньо?
3. Що являють собою медіаграмотність і медіакомпетентність? У чому полягає відмінність?
4. Що передбачає впровадження медіатехнологій в освітню діяльність?
5. Розкрийте особливості використання медіазасобів у процесі навчання.
6. Що таке інформатизація освіти?
7. Що таке медіапедагогіка?
8. Які можливості мають сучасні медіазасоби?
9. Які підходи використовують для класифікації медіа?
10. Які основні складові медіапедагогіки?
11. Дайте визначення поняття «медіаосвіта».
12. У яких напрямках досліджують медіапроцеси?
13. Назвіть тенденції, що проявляються у сучасній освіті.
14. Що таке «медіакомпетентність особистості»?
15. Яка різниця між поняттями «медіосвіта» і «медіапедагогіка»?

Література: [2, 7, 11, 18, 19].

Самостійна робота

Тема. Основні категорії, предмет і складові медіапедагогіки.

1. Медійні технології навчання.

2. Технологічні виклики інформаційного суспільства.
3. Підходи до використання засобів масової інформації та комунікації в освіті.
4. Медіакультура та медіакласифікація.
5. Причини недостатнього використання медіазасобів в освіті

Завдання для самоперевірки

1. Проаналізуйте резолюцію Ради Європи «Резолюція з медіаосвіти і нових технологій».
2. Дослідіть підходи до використання засобів масової інформації та комунікації в освіті.
3. Дослідіть виконання медіафункцій усіма учасниками освітнього процесу.
4. Використання медіазасобів у процесі заняття.

Література: [2, 7, 11, 18, 19].

Тема 2 Вплив сучасних медіа на людину

Мета: усебічно дослідити особливості впливу сучасних медіатехнологій на особистість протягом життя.

План

1. Проблема медіасоціалізації.
2. Особливості медійного впливу на дітей різного віку.
3. Позитивний медійний вплив. Медіа як ресурс особистості.
4. Вплив медіа на емоційний і вольовий розвиток. Проблема медіазалежності.

Теми рефератів

1. Інформатизація освіти. Можливості сучасних медіа.
2. Зарубіжний досвід медіапедагогіки.
3. Вплив медіа на інтелектуальний розвиток.
4. Проблема медіанасильства та зростання агресії.
5. Концепція освіти майбутнього.

Основні поняття та положення теми: медіасоціалізація, медіапедагогіка,

медіазалежність.

Короткі теоретичні відомості

Під час підготовки до практичного чи семінарського заняття студентам пропонується детально розглянути питання плану теми.

На межі тисячоліть активно почали використовувати поняття «медіасоціалізації», яким позначають процес розвитку особистості під впливом медіа (кіно, телебачення, інтернету). Саме з медіа дитина сьогодні має змогу отримувати інформацію про світ дорослих, застосовувати зразки міжособового спілкування, сценарії та норми соціальної поведінки. Медіа пропонують свою продукцію все молодшій аудиторії, впливаючи на процес соціалізації на все раніших етапах розвитку особистості.

Проблема медіасоціалізації як особливої форми передавання культурного досвіду наступним поколінням, загострюється у зв'язку з кризою сім'ї. Батьки приділяють усе менше часу безпосередньому спілкуванню з дітьми, а ті все більше часу контактують з медіа. Дослідження медійного впливу на дитину мають враховувати загальний контекст взаємодії дитини та дорослого - як у культурно-історичному аспекті, так і в конкретному випадку окремої родини. Те, що трапилося в житті однієї дитини, може стати в нагоді іншій, а може бути зовсім непридатним, бо діють інші обставини.

Науковці шукають загальні закономірності медійного впливу й одночасно способи, завдяки яким можна довести надійність зроблених відкриттів. Основні методи, завдяки яким винайдено певні стійкі причинно-наслідкові зв'язки, теж розвиваються разом із загальним становленням науки медіапсихології.

Основні схеми доведення: закономірності медійного впливу; кореляції спостережень; експеримент; лонгітюдні спостереження.

У ході історичного розвитку медіапсихології опрацьовано три основні дослідні схеми, які здатні статистично підтвердити невинуватість результатів медійного впливу.

Кореляції (виявлений зв'язок змін різних явищ). Досліджують певні характеристики великої кількості дітей (достатньої для статистичних висновків)

і особливості їхніх контактів з медіа – для того, щоб знайти зв'язки між цими явищами. Наприклад, чим більший час контакту з медіа, тим більше виражена певна характеристика дитини (позитивна кореляція). Тобто, серед дітей, які тривалий час контактують з медіа, буде більше тих, у кого виражена ця характеристика, і мало тих, у кого вона не виражена. І навпаки, серед тих, хто мало контактує з медіа, буде більше таких дітей, у яких певна характеристика не виражена, і зовсім мало тих, у кого вона добре виражена. Із цих даних можна зробити висновок: зі збільшенням часу контакту збільшується і певна характеристика дитини. Проте такий висновок (навіть статистично вірогідний за великої кількості досліджених) матиме суттєві обмеження. Він фіксує зв'язок між явищами (у цьому прикладі – контактом і характеристикою), але не стверджує, що причина характеристики – тривалість контакту. Цілком можливо, що навпаки: саме наявність певної характеристики в дитини спричинює збільшення тривалості її контакту з медіа. Або, можливо, є третя причина, яка зумовлює і тривалість контакту, і ступінь вираження досліджуваної характеристики (конкретні приклади цієї та інших схем розглянемо далі в межах теми впливу кількості переглянутих сцен медіанасильства на формування агресивності дитини).

Експеримент. На відміну від попередньої схеми, в експерименті створюють контрольовані умови, коли експериментатор точно впевнений, що одне з досліджуваних явищ трапилося раніше, тому що він сам його створив. Наприклад, тривалість перегляду точно визначена в експерименті (експериментатор організовує контакт дитини з медіа і точно вимірює час), тоді зміни певної характеристики, якщо такі відбулись у досліджуваних, сталися під впливом цього контакту, він – причина цих змін (за інших рівних умов). Якщо в тих дітей, що більше контактували з медіа, виявляться більші значення певної характеристики, ніж у тих, хто контактував менше, то так ми експериментально підтвердимо закономірність впливу медіа на певну характеристику особистості. Обмеження експериментальних схем – штучність умов дослідження, бо їх організовує експериментатор, і не відомо, чи поза лабораторними умовами

зберігатимуться виявлені закономірності.

Лонгітюд – це вивчення, продовжені в часі. Характеристики одних і тих же дітей простежують протягом декількох років (а то й десятків років) періодичних вимірювань, а діти при цьому перебувають у природному для себе середовищі. Ми можемо вивчити довготривалі наслідки медійних впливів на кожну дитину і потім узагальнити закономірності. Обмеження такого типу дослідження – зміни культурно-історичного фону та розвиток медіатехнологій, що відбуваються за час дослідження. У нових історичних умовах виявлені раніше закономірності можуть і не повторитися.

Кожна із цих основних схем доведення закономірності медійного впливу наведена у спрощеному вигляді для демонстрації умовності отриманих знань. Сутність будь-яких статистичних закономірностей полягає в тому, що вони орієнтують нас у можливості прояву тих чи інших зв'язків у певній сукупності людей. Проте життя кожного окремого індивіда може виявитися винятком із виявленої закономірності.

Список ресурсних можливостей медіа не може бути вичерпним, адже вони продовжують розвиватись і пропонувати не тільки нові технологічні рішення, але й психологічні знахідки. Головна ідея огляду позитивних аспектів медійного впливу полягає в тому, щоб забезпечити збалансоване розуміння ризиків і ресурсів медіа, межу між якими встановлює сама людина. Місія дорослого – допомогти дитині виробити адекватні орієнтири щодо медіа як частини життєвого світу й розібратися в особливостях медіареальності й опанувати її, щоб збільшити її ресурсні можливості та зменшити ризики негативних впливів.

Проблема медійного впливу на інтелектуальний розвиток особистості має історичні особливості. Передусім дослідників хвилювало зменшення бажання читати під впливом телебачення. Висловлено п'ять гіпотез, що передбачають наявність зворотного зв'язку між телебаченням і креативністю, що зумовлений: 1) зсувом вільного часу (популярність телебачення призводить до перерозподілу часу на його користь, залишаючи менше для суто творчих

справ), 2) візуалізацією готових образів (насадження цих образів залишає менше місця власній уяві), 3) пасивністю (низький рівень інтелектуальних зусиль, характерний для глядачів телебачення, може зафіксуватись як референтний, на який людина орієнтуватиметься і в інших сферах діяльності), 4) пришвидшеним ритмом зміни образів на екрані (залишається мало часу на перероблення інформації у власному темпі, знижує глибину мислення), 5) збудженням (унаслідок демонстрації насильства, так званого «екшну» телебачення підштовхує глядача до вподобань активної імпульсивної поведінки замість спокою, необхідного для творчості).

Одна з класичних проблем медійного впливу на людину стосується розвитку критичного мислення – умілого, оснащеного, самостійного, здатного протистояти медійним маніпуляціям. Розвиток критичного мислення – одне з найважливіших завдань медіаосвіти. Загальновідомо, що медіа забезпечують більшу поінформованість дитини про той великий світ, який недоступний безпосередньому вивченню через власні дії. Це спосіб створення ілюзії розуму, адже абстрактна інформація не розвиває автоматично вміння нею користуватися.

Сучасний світ, насичений інформаційно-комунікаційними технологіями, вимагає від людини багатьох умінь, які раніше були потрібні лише вузькому колу фахівців. Уміння ефективно працювати в потужних потоках інформації потрібне в багатьох виробничих галузях, у більшості сучасних професій. Тому так важливо для підлітка, що готується до дорослого продуктивного життя, вибору професії та майбутніх кар'єрних досягнень, ефективно взаємодіяти із сучасним інформаційним світом, опосередкованим різними медіа.

Завдання до теми

1. Проаналізуйте вплив контексту медіа насильства та його результати.
2. Розгляньте вікові межі й ознаки різного сприймання медіапродукції.
3. Дослідіть вплив медіа на інтелектуальний розвиток особистості протягом життя.

4. Розгляньте вплив медіатехнологій на науково-дослідну роботу.
5. Особливості медійного впливу на дітей різного віку.
6. Кібернасильство: особливості прояву та шляхи запобігання.
7. Проаналізуйте поведінкові характеристики Інтернет-залежних.

Інфоголізм та його фази.

Контрольні питання

1. Що є актуальним у структурі готовності педагога до використання електронних засобів навчання?
2. Назвіть основні якості випускника вищої школи.
3. Які питання висвітлює педагогічний аспект інформатизації?
4. Що являє собою комунікативність?
5. Які виховні можливості мають медіа?
6. Розкрийте завдання медіаосвіти.
7. У чому полягає позитивний медійний вплив на особистість?
8. У чому полягає пряма і первинна функція медіа?
9. Назвіть концепції освіти майбутнього.
10. Із чим пов'язана криза сучасної освітньої системи?

Література: [2, 7, 11, 18, 19].

Самостійна робота

Тема Вплив сучасних медіа на людину

1. Інформатизація в освітньому середовищі.
2. Особливості застосування технічних засобів в освітньому середовищі.

Завдання для самоперевірки

1. Дослідіть головні завдання медіаосвіти.
2. Ознайомтеся з концепцією освіти майбутнього.
3. Проаналізуйте зарубіжний досвід медіапедагогіки.

Література: [2, 7, 11, 18, 19].

Тема 3 Мультимедійні ресурси в освіті

Мета: дослідити особливості впровадження та використання мультимедійних ресурсів в освіті.

План

1. Мультимедійний проектор.
2. Використання мультимедійних презентацій. Мультимедійна лекція.
3. Мультимедіа і науково-дослідна робота.

Теми рефератів

1. Властивості мас-медіа. Медіакомпетентність та її складові.
2. Моделювання діяльності викладача медіазасобами.
3. Класифікація вмінь, необхідних для формування медіакомпетентності особистості.
4. Завдання інформатизації суспільства та культури перед освітою.
5. Моделювання діяльності викладача медіазасобами.
6. Роль педагога в інформатизації навчального процесу.
7. Характеристика можливостей мас-медіа.
8. Умови введення сучасних медіа до процесу навчання.
9. Використання Інтернет-технологій на заняттях: європейський досвід і вітчизняні реалії.
10. Медіаосвіта та медіаграмотність в Україні: реалії та перспективи.

Основні поняття та положення теми: вища освіта, педагогічна компетентність, медіакомпетентність, мультимедіа, мультимедійні ресурси, мультимедійні презентації, мультимедійний проектор, мультимедійна лекція.

Короткі теоретичні відомості

Під час підготовки до практичного заняття студентам пропонується детально розглянути питання плану теми.

Сучасна концепція впровадження медіаосвіти в Україні вимагає інтенсифікації навчального процесу, а тому використання все більшої кількості носіїв інформації під час лекції чи практичного заняття. Обладнання навчальних аудиторій засобами мультимедіа дозволяє зробити процес передачі

знань ефективним і захопливим. Не лише на чисельних семінарах і конференціях, але й у навчальних класах усе частіше викладачі супроводжують свою розповідь мультимедійною презентацією. Сучасні здобувачі вищої освіти з кожним днем усе більше інформації отримують у вигляді презентацій через мультимедійні проектори – це електронні слайди, ілюстровані основні положення лекцій, слайд-шоу, що автоматично демонструються і містять у собі мультимедійні компоненти: звук, відео, анімацію тощо. Набули розвитку і можливості зображення на великому екрані інформації, розміщеної у мережі «Інтернет», проведення відеоконференцій. На відміну від мультимедійного навчального посібника, призначеного для самостійного вивчення, мультимедійний супровід лекцій являє собою матеріал, призначений для підкріплення розповіді викладача ефектними відео- та аудіоматеріалами.

Мультимедіа – це сукупність комп'ютерних технологій з одночасним використанням кількох інформаційних середовищ: графіки, тексту, відео, фотографії, анімації, звукових ефектів, високоякісного звукового супроводу. Технологія мультимедіа ґрунтується на спеціальних апаратних і програмних засобах.

Мультимедійний проектор – це автономний пристрій, який забезпечує передавання (проекування) на великий екран інформації, що надходить від зовнішнього джерела – комп'ютера, відеомагнітофона, CD і DVD-плеєра, відеокамери, телевізійного тюнера тощо. Будь-який проектор може використовуватися лише у поєднанні із зовнішнім джерелом інформації, але у деяких моделях передбачена можливість запису на вмонтовану PC-карту певного обсягу комп'ютерної інформації, що дозволяє зробити відеопоказ без використання комп'ютера.

Систематичне використання мультимедіа суттєво впливає на розвиток студентів, дослідження особливостей прояву їх уважності на заняттях з використанням мультимедіа виявило не лише зовнішню активність студента, але і внутрішню, що має у своїй основі допитливість.

Найзручнішою формою для підготовки мультимедійних навчальних

посібників є презентація, яка вміщує як електронні слайди, так і слайд-шоу, що автоматично демонструється, яке включає у себе мультимедіа-компоненти: звук, відео, анімацію тощо.

Мультимедійні лекції інтегрують в єдине інформаційно-навчальне середовище різні види інформації, причому як традиційні у вигляді тексту, таблиць, ілюстрацій, графіків тощо, так і оригінальні, які подані з музичним супроводом, анімацією та ін. Завдяки таким лекціям підвищується можливість уведення елементів проблемного навчання, активізації студентів у розв'язанні проблемних завдань; посилюється зворотний зв'язок між учнями та викладачем. Таким чином підвищується ефективність лекції.

Текстові наочні посібники доцільно використовувати під час пояснення нового матеріалу: нові визначення, основні характеристики об'єкта вивчення у ситуаціях, коли матеріал складний, а підручник відсутній. У цьому випадку конспект є єдиним джерелом вивчення матеріалу під час самостійної роботи. Зміст слайда – тези, які у короткій формі повинні бути відображені у конспекті. Цей прийом слід застосовувати тоді, коли здобувачі вищої освіти ще не навчилися правильно й оперативно вести конспект лекції. У таких випадках викладач повинен спочатку пояснити матеріал, а потім дати час для запису зі слайда.

Мультимедіатехнології можна застосовувати і у науково-дослідній роботі учнів і студентів. На етапі збору інформації якнайкраще використовувати мультимедійні енциклопедії, електронні довідники і підручники, інші інформаційно-довідкові мультимедійні засоби. Основна їх перевага – можливість візуального надання учню саме тієї інформації, яка йому у цей час потрібна. При цьому покращується сприймання та запам'ятовування, скорочується час на отримання певного обсягу інформації, формується пізнавальний інтерес до проблеми, що досліджується. На етапі систематизації накопиченого матеріалу студент може за допомогою мультимедійних засобів знайти ті дані, які могли залишитися поза увагою чи зоною пошуку під час використання традиційних текстових джерел інформації. На етапі узагальнення

та аналізу накопиченого матеріалу студент має можливість завдяки змішуванню різноманітної інформації, реалізації анімаційних ефектів, демонстрації процесів, подій у реальному часі провести оцінювання поведінки об'єкта, зокрема й зі зміною параметрів, прогнозувати майбутню поведінку. Оскільки комп'ютерні навчальні фільми та мультимедійні навчальні програми дозволяють активізувати процес засвоєння матеріалу учнями і створити умови для самостійного більш поглибленого вивчення навчальних дисциплін, у навчальних закладах доцільно створювати медіатеки.

Отже, ефективність використання мультимедіа як дидактичного засобу формування навчальної діяльності залежить від побудови системи навчальних занять, змісту заняття у формі мультимедіа, відповідно до моделі засвоєння студентами навчальної діяльності. Модель засвоєння студентами навчальної діяльності в умовах активного застосування мультимедіа передбачає етапи: стимулювальний, цільовизначальний, навчальний, аналітико-рефлексивний, а також етап саморозвитку, самореалізації.

Завдання до теми

1. Проаналізуйте, яких принципів слід дотримуватися для створення слайдів-презентацій.
2. Проаналізуйте ефективність використання мультимедіа як дидактичного засобу.
3. Проаналізуйте та обґрунтуйте відмінності між мультимедійним навчальним посібником і мультимедійним супроводом лекцій. Наведіть приклади.
4. Дослідіть функції мультимедіа та шляхи їх реалізації у навчальному процесі.
5. Розкрийте класифікацію вмінь, необхідних для формування медіакомпетентності особистості.
6. Надайте характеристику можливостей мас-медіа.
7. Яка роль педагога в інформатизації навчального процесу?
8. Наведіть компоненти розвитку медіакомпетентності.

9. Проаналізуйте класифікацію вмій, необхідних для формування медіа компетентності особистості.

10. Наведіть структуру готовності педагога до використання електронних засобів у виховному процесі.

Контрольні питання

1. Який тип мультимедійних презентацій полегшує розуміння теоретичного матеріалу, що вивчається, сприяє його свідомому засвоєнню та запам'ятовуванню?

2. Для читабельності тексту які шрифти доцільно використовувати для основного тексту?

3. Яка оптимальна кількість кольорів на одному слайді? Які кольори діють як подразники?

4. Ураховуючи психологічний вплив кольорів, чого потрібно дотримуватися?

5. Як використання мультимедіа сприяє підвищенню ефективності навчання?

6. На яких етапах занять доцільно використовувати наочні посібники у вигляді слайдів і мультимедійних презентацій?

7. Розкрийте принципи відбору медіаінформації.

8. Наведіть приклади методів комунікації викладачів і студентів.

Як відбувається інтеграція медіа у традиційне навчання?

9. Які можливості медіа в індивідуалізації навчання?

10. У чому полягають психологічні аспекти використання цифрових медіа?

11. Які можливості медіа в індивідуалізації навчання?

12. У чому полягає медіакомпетентність педагога і які її складові?

13. Які умови введення сучасних медіа до процесу навчання?

14. Як може бути використаний Інтернет на заняттях?

15. Наведіть нові принципи навчання у сучасному інформаційному суспільстві.

Література: [1, 2, 5, 7, 8, 9, 10, 13].

Науково-дослідна робота № 1

Тема Мультимедійні ресурси в освіті

Мета: ознайомитися зі способами та засобами застосування інформаційно-комунікаційних технологій для підвищення ефективності навчання, у самостійній і позааудиторній роботі.

Теоретичні відомості

Інформаційні технології – це узагальнювальне поняття, що описує різні методи, способи й алгоритми збирання, зберігання, оброблення, подання і передавання інформації.

Під інформаційними технологіями розуміють також способи та засоби збирання, оброблення та передавання інформації для одержання нових відомостей про об'єкт, що вивчається, або – це сукупність знань про способи та засоби роботи з інформаційними ресурсами. В основі засобів інформаційних технологій, що використовуються в сфері освіти, персональний комп'ютер, оснащений набором периферійних пристроїв.

У системі освіти широкого поширення набули універсальні офісні прикладні програми та засоби інформаційно-комунікаційних технологій: текстові процесори, електронні таблиці, програми підготовки презентацій, системи управління базами даних, органайзери, графічні пакети та ін.

Завдяки сучасним ІКТ, таким, як електронна пошта, телеконференції або ICQ спілкування між учасниками навчального процесу може бути розподілене в просторі та в часі. Так, наприклад, педагоги та студенти, учні можуть спілкуватися між собою, перебуваючи в різних країнах, у слухний для них час.

У різні роки в навчальних закладах використовувалися різноманітні засоби, які піднімали на якісно новий рівень інформаційне забезпечення системи навчання. Нині серед навчальних засобів зустрічаються:

– засоби для запису і відтворення звуку (електрофони, магнітофони, CD-програвачі);

– системи і засоби телефонного, телеграфного і радіозв'язку (телефонні апарати, факсимільні апарати, телетайпи, телефонні станції, системи

радіозв'язку);

– системи і засоби телебачення, радіомовлення (теле- і радіоприймачі, навчальне телебачення і радіо, DVD-програвачі);

– оптична і проєкційна кіно- і фотоапаратура (фотоапарати, відеокамери, діапроектори, кінопроектори, мультипроектори);

– поліграфічна, копіювальна, множувальна та інша техніка, яка призначена для документування і розмноження інформації (принтери, ксерокси, ризографи, системи мікрофільмування);

– комп'ютерні засоби, що забезпечують можливість електронного подання, обробки і зберігання інформації (комп'ютери, принтери, сканери, графічні пристрої);

– телекомунікаційні системи, що забезпечують передачу інформації каналами зв'язку (модеми, мережі дротяних, супутникових, оптоволоконних, радіорелейних та інших видів каналів зв'язку, призначених для передачі інформації).

Енциклопедія – віками відпрацьований засіб інформаційної підтримки освіти. Сучасна електронна енциклопедія, окрім текстової інформації, фотографій містить звукозаписи, музичний супровід і відеограми.

Цей різновид інформаційних технологій розглядається як допоміжний матеріал для навчання в процесі дистанційної освіти.

Позитивні та негативні чинники інформатизації освіти необхідно враховувати в практичній роботі кожному педагогу.

Досконалі комп'ютери, розвиток та удосконалення комп'ютерних засобів дозволило широко використовувати в навчальному процесі технологію мультимедіа, системи віртуальної реальності, авторизовану навчальну систему.

Мультимедіа – комп'ютерні системи з інтегрованою підтримкою звукозаписів і відеозаписів.

Автоматизована навчальна система з використанням гіпертекстової технології дозволяє підвищити засвоєння навчального матеріалу, вона включає

у себе комплекс навчально-методичних матеріалів (демонстраційні, теоретичні, практичні, контролюючі) та комп'ютерні програми, які управляють навчальним процесом.

Інформатизація освіти (ІО) – це сукупність взаємопов'язаних організаційно-правових, соціально-економічних, навчально-методичних, науково-технічних, виробничих та управлінських процесів, спрямованих на задоволення інформаційних, обчислювальних і телекомунікаційних потреб учасників навчально-виховного процесу, а також тих, хто цим процесом керує та його забезпечує.

Матеріальним підґрунтям інформаційних технологій, за допомогою яких здійснюється збирання, збереження, передача й обробка інформації є програмно-технічні засоби, що використовують відповідні програмні продукти.

Єдине інформаційно-освітнє середовище – це інтегроване середовище інформаційно-освітніх ресурсів (електронні бібліотеки, навчальні системи і програми), програмно-технічних і телекомунікаційних засобів, правил їхньої підтримки, адміністрування і використання, що забезпечують єдині технологічні засоби інформації, інформаційну підтримку й організацію навчального процесу, наукових досліджень, професійне консультування.

Особливої уваги потребує створення відповідних методик, які були б орієнтовані на розвиток особистості. Перерахуємо ці методики:

- швидкий зворотний зв'язок між користувачем та ІТ;
- комп'ютерна візуалізація навчальної інформації про об'єкти або закономірності процесів, явищ у реальному або віртуальному світі;
- архівне збереження достатньо значних обсягів інформації з можливістю її передачі, а також досить легкого доступу, звертання користувача до центрального банку даних;
- автоматизація процесів обчислювальної інформаційно-пошукової діяльності, а також обробка результатів навчального експерименту з можливостями багаторазового повторення окремих фрагментів або самого експерименту;

– автоматизація процесів інформаційно-методичного забезпечення, організаційного управління навчальною діяльністю та контролю за результатами засвоєння.

Інформаційно-комунікаційна компетентність – здатність індивіда розв’язувати навчальні, побутові, професійні завдання за допомогою використання інформаційно-комунікаційних технологій.

Загалом самостійна та позааудиторна робота розвиває в студентів такі якості як уміння працювати зі спеціальною літературою, довідниками, періодичними виданнями, із сучасними інформаційно-комунікаційними технологіями (ІКТ), сприяє розвитку організованості, дисциплінованості, ініціативності, активності у розв’язанні завдань, сформульованих проблем.

Найбільшого використання в практичній діяльності вищої школи знайшли форми самостійної роботи:

- опанування ІКТ, пошук необхідної інформації в мережі Інтернет;
- підготовка до лабораторних, практичних і семінарських занять;
- підготовка до тестування, аудиторної контрольної роботи, самотестування на комп’ютері;
- підготовка до опитування, колоквиуму;
- виконання дипломних, контрольних робіт, завдань;
- підготовка до ділової гри, оформлення її результатів;
- написання доповідей, рефератів, статей, курсових робіт;
- виконання проектів та їх оформлення;
- написання звітів із практики, екскурсій;
- виконання курсового, дипломного проектів.

Отже, до позааудиторної діяльності належить будь-яка діяльність студентів, що здійснюється в межах навчального закладу в позааудиторний час, котра сприяє їхньому особистісному розвитку, розширенню та поглибленню професійних знань і формуванню професійно–значущих якостей.

Значення ІКТ у професійній підготовці сучасного фахівця сприяє підвищенню інтересу до самих ІКТ, їхнього використання в професійній

діяльності, розв'язання широкого кола дослідницьких навчальних завдань. ІКТ у позааудиторній діяльності є засобами комунікації, самовираження та самореалізації.

Хід роботи

1. Виконайте завдання.

Завдання 1. Подайте власну ідею використання різноманітних послуг Інтернет у майбутній педагогічній діяльності:

- у процесі підготовки до заняття;
- під час проведення заняття;
- у процесі роботи над проектом;
- для підвищення кваліфікації;
- у позаурочній роботі.

Завдання 2. Опишіть інформаційне освітнє середовище вашого навчального закладу, кафедри та методику його використання в навчальному процесі:

- у процесі традиційного навчання;
- за дистанційною формою навчання.

Завдання 3. Наведіть приклади виконання віртуальних лабораторних робіт з будь-якої навчальної дисципліни, що вивчається. Які переваги та недоліки такого підходу до виконання лабораторних робіт?

Завдання 4. Опишіть ЄІОС свого навчального закладу, його зміст, наповнення та методику використання в підготовці майбутнього фахівця.

2. Дайте відповідь на контрольні запитання:

1) Які перспективи розвитку Інтернет, як ці перспективи можуть вплинути на навчальний процес ЗВО?

2) Які послуги надає Інтернет, яку користь від них може одержати викладач, студент?

3) Які позитивні та негативні наслідки використання ІКТ у навчальному процесі?

4) У чому полягають переваги інформаційних технологій у навчальному процесі порівняно з традиційним навчальним процесом?

5) Охарактеризуйте:

- дистанційне навчання;
- дистанційні олімпіади, конкурси;
- віртуальні бібліотеки;
- віртуальні словники;
- віртуальні музеї.

Наведіть приклади їх використання в навчальному процесі ЗВО.

6) Як ІКТ використовується в здійсненні самостійної роботи студентів ЗВО? Охарактеризуйте форми самостійної роботи.

Самостійна робота

Тема Мультимедійні ресурси в освіті

1. Особливості інтегрування мультимедійних лекцій у освітнє середовище вищої школи.
2. Використання мультимедійних презентацій у навчальному закладі.
3. Принципи відбору медіаінформації.
4. Ознаки наочності навчального матеріалу.
5. Особливості застосування медіа в освітньому процесі.

Завдання для самоперевірки

1. Проаналізуйте типи мультимедійних презентацій і вимоги до їх розробки.
2. Використання мультимедіа як дидактичного засобу.
3. Психологічні аспекти використання цифрових медіа.
4. Проаналізуйте критерії відбору повідомлень масової інформації.
5. Дослідіть формування та розвиток медіакомпетентності педагога.

Література: [1, 2, 5, 7, 8, 9, 10, 13].

Тема 4 Дидактичні властивості електронних медіазасобів

Мета: усебічно проаналізувати дидактичні властивості електронних медіазасобів.

План

1. Електронні медіапродукти навчального призначення.
2. Характеристика електронних навчальних засобів. Можливості електронних медіа.
3. Напрями дослідження проблеми нових ІТ в освіті.

Теми рефератів

1. Головні чинники переваг упровадження Інтернет-технологій в освітній процес.
2. Методи викладення матеріалу засобами електронних медіа.
3. Електронні медіапродукти навчального призначення.
4. Дистанційна освіта – європейський досвід упровадження до української системи освіти.
5. Характеристика електронних навчальних засобів.

Основні поняття та положення теми: електронні медіапродукти, електронні видання, електронні ресурси, інформаційні технології.

Короткі теоретичні відомості

Для підготовки до практичного чи семінарського заняття студентам пропонується детально розглянути питання плану теми.

Нові інформаційні технології визначають конкурентоспроможність закладу освіти, перспективи розвитку всіх сфер його діяльності, можливість оперативного подання й опрацювання необхідної інформації. Динамічність і насиченість навчання у сучасній школі потребує використання високоефективних технічних засобів. Розглядаючи сучасні медіа у межах класифікації за каналом сприйняття, розуміють ті цифрові/електронні медіа, які роблять можливим мультимедійну інтеграцію різноманітних медіа у деяке комп'ютерне відображення: гіпертекстову структуру, текст, інтерактивність і моделювання. Сьогодні до електронних медіа ми відносимо радіо, ефірне та

супутникове телебачення, відео, комп'ютерні мережі, комп'ютерні ігри тощо. Щодо функцій сучасних медіа у суспільстві існує багато думок. Уявлення щодо засобів масової інформації та комунікації змінювалось тому, що змінювався сам предмет. Розглядаючи електронні медіа щодо реалізації їх освітніх функцій, важливе значення має класифікація відповідних медіапродуктів і способів їх застосування у навчальному процесі. У цьому контексті необхідним є знайомство із сучасними інформаційними технологіями навчання та сучасними програмними засобами.

Засоби нових інформаційних технологій – це програмно-апаратні засоби та пристрої, що функціонують на базі мікропроцесорної, обчислювальної техніки, а також сучасних засобів і систем інформаційного обміну, що забезпечують операції щодо збору, нагромадження, зберігання, обробки та передачі інформації. До них належать ЕОМ, комплекти термінального устаткування для ЕОМ, локальні обчислювальні мережі, пристрої введення – виведення інформації, засоби введення та маніпулювання текстовою і графічною інформацією, засоби архівного зберігання великих обсягів інформації та інше периферійне обладнання сучасних ЕОМ; пристрої для перетворення даних із графічної або звукової форм на цифрову, та навпаки; засоби і пристрої маніпулювання аудіовізуальною інформацією (на базі технології мультимедіа й систем «Віртуальна реальність»); сучасні засоби зв'язку; системи штучного інтелекту; системи машинної графіки, програмні комплекси (мови програмування, транслятори, компілятори, операційні системи, пакети прикладних програм) тощо.

Необхідність у створенні та використанні нового типу навчальних засобів – електронних навчальних видань – об'єктивно зумовлена поширенням нових інформаційних технологій на всіх рівнях освіти, у всіх формах організації навчання, у цілому процесом діджиталізації освіти, основною метою якого є підвищення ефективності навчально-виховного процесу завдяки розширенню обсягів і підвищенню якості викладання інформації, удосконаленню методів і прийомів її опрацювання, а також надання учасникам навчально-виховного

процесу практичних навичок застосування прогресивних інформаційних технологій у конкретній діяльності. З розвитком технічних можливостей електронно-обчислювальної техніки досить часто поняття інформатизації освіти зводиться до реалізації на практиці комп'ютерів і програмно-педагогічного забезпечення до них, причому ці два поняття часто ототожнюються.

Електронні навчальні засоби можуть бути ефективно використані для неперервної професійної освіти людини, оскільки вони є найважливішим елементом дистанційної форми навчання, важливою умовою його організації, а відтак сприяти підвищенню професійної компетентності людини, її мобільності та конкурентоспроможності на ринку праці. Електронні медіа забезпечують: інтерактивність (взаємодію в широкому розумінні інформації до виконаної дії); мультимедійність (зображення об'єктів і предметів не тільки традиційним текстовим описом, але й за допомогою фото, відео, графіки, звуку та в інших відомих сьогодні форм); моделювання (моделювання реальних об'єктів у процесі спільного дослідження); комунікативність (можливість безпосереднього спілкування, оперативність отримання інформації, контроль за станом процесу); продуктивність (автоматизація нетворчих операцій, що відбирають у людини багато сил і часу).

Педагогічними особливостями використання медіа у навчально-виховному процесі є те, що:

- електронні медіа дозволяють істотно підвищити ступінь урахування ергономічних вимог до матеріалів;
- використання медіа у навчанні орієнтовано на індивідуалізацію навчання;
- медіа мають великі виховні можливості;
- використання електронних медіа у навчанні впливає на пізнавальні процеси студента.

Електронні медіа є комплексним засобом освоєння людиною навколишнього світу. Такі специфічні риси як мультимедійність,

інтерактивність, здатність до моделювання, комунікативність і продуктивність в освітньому процесі набувають функціонального навантаження, дозволяють розробляти на цьому підґрунті медіапродукти навчального призначення, інформаційні засоби навчання.

Для ефективного використання електронних медіа у нових умовах актуальним є вміння створювати власні матеріали на підставі сучасних медіапродуктів навчального призначення, знаходити точки перетину навчальних і позанавчальних інформаційних потоків, урахувувати *педагогічно-психологічні особливості використання медіа* у навчально-виховному процесі.

Завдання до теми

1. Проаналізуйте, у чому полягає відмітна властивість дистанційної освіти.
2. Дослідіть дидактичні засоби нового покоління, які мають сприяти підвищенню ефективності освітнього процесу у різних формах його організації у різних навчальних закладах.
3. Законспекуйте можливості застосування відеопродуктів у процесі навчання.
4. Проектні форми роботи, що сприяють розвитку творчих здібностей студентів.
5. Проаналізуйте можливості сучасних електронних медіа.

Контрольні питання

1. Критерії якості електронної навчальної системи.
2. Що надає можливість моделювати різні професійні ситуації, проектувати способи дій в умовах конкретних виробничих моделей?
3. Наведіть основні ознаки ділових ігор.
4. Із чим безпосередньо пов'язане активне використання комп'ютерних ігор в українських навчальних закладах?
5. Розкрийте поняття «телеконференція» та особливості його використання.

Література: [1, 2, 5, 6, 8, 10, 13].

Самостійна робота

Тема. Дидактичні властивості електронних медіазасобів

1. Інтелектуальні навчальні системи.
2. Педагогічні особливості використання медіа в навчально-виховному процесі.

Завдання для самоперевірки

1. Надайте визначення поняття «телекомунікаційний зв'язок».
2. Із якою метою використовуються навчальні та тренувальні системи?
3. У якому випадку, електронні медіа є дидактичними?
4. Що забезпечують вправи, побудовані на підставі інформаційних технологій?

Література: [1, 2, 5, 6, 8, 10, 13].

Тема 5 Медіа як засіб виховання

Мета: проаналізувати медіаможливості як засіб виховання особистості.

План

1. Сутність і цілі медіавиховання.
2. Медіазагрози у виховному процесі.
3. Ознаки Інтернет-залежності. Риси Інтернет-спілкування.
4. Інфоголізм та його фази. Залежність від комп'ютерних ігор.

Теми рефератів

1. Вплив сучасних медіа на людину.
2. Модернізація виховання на підставі медіа засобів.
3. Причини негативного впливу мас-медіа.
4. Поведінкові характеристики Інтернет-залежних.
5. Кібернасильство та його форми.
6. Позитивний і негативний вплив комп'ютерних ігор.
7. Вплив сексуальних повідомлень мас-медіа.
8. Причини виникнення Інтернет-залежності.

Основні поняття та положення теми: медіавиховне середовище,

електронне насильство, медіаконтент, інтернет-адикції.

Короткі теоретичні відомості

Для підготовки до практичного заняття студентам пропонується детально розглянути питання плану теми.

Особливе значення грамотна робота з інформацією має, коли йдеться про дітей і підлітків. У них немає ще життєвого досвіду, вони ще схильні до сліпого наслідування привабливих образів. Велика проблема пов'язана з віртуальними інтерактивними іграми. У всьому світі звертають увагу на те, що діти нерідко ототожнюють себе з образами (аватарами) в цих іграх, промінюючи реальні успіхи і боротьбу за гідне місце в своїй соціальній групі на примарні титули та здобутки. Але, звичайно, це зовсім не означає, що треба ховатися в мушлю та ізолюватися від інформаційних потоків. Сьогодні це неможливо. Потрібно вміти працювати з інформацією. Саме на це спрямовані уроки з медіаграмотності, які вже кілька десятиліть є частиною шкільної програми в США, Великій Британії, Німеччині, Австралії, країнах Північної Європи. Нарешті до цього руху приєднується й Україна. Ми повинні готувати дітей до вдалого освоєння світу. А сьогодні найважливіший складник цього опанування – вміння грамотно працювати з інформацією.

На межі тисячоліть активно почали використовувати поняття «медіасоціалізації», яким позначають процес розвитку особистості під впливом медіа (кіно, телебачення, інтернету). Саме з медіа дитина сьогодні має змогу отримувати інформацію про світ дорослих, усотувати зразки міжособового спілкування, сценарії та норми соціальної поведінки. Медіа пропонують свою продукцію все молодшій аудиторії, впливаючи на процес соціалізації на більш ранніх етапах розвитку особистості.

З розвитком медіа, зокрема екранних, вони впливають на все молодшу аудиторію. Так, у 1930-ті роки дорослих хвилював вплив негативних персонажів кінофільмів на молодих юнаків і дівчат, через півстоліття – вплив героїв телесеріалів на підліткові субкультури. Нині одне з найгостріших питань медіасоціалізації – вплив віртуальних світів комп'ютерних ігор на емоційний,

інтелектуальний і соціальний розвиток психіки дитини дошкільного віку. Проблема медіасоціалізації як особливої форми передавання культурного досвіду наступним поколінням загострюється у зв'язку з кризою сім'ї. Науковці шукають загальних закономірностей медійного впливу й одночасно способів, завдяки яким можна довести надійність зроблених відкриттів. Основні методи, завдяки яким винайдено певні стійкі причинно-наслідкові зв'язки, теж розвиваються разом із загальним становленням науки медіапсихології.

Останнім часом багато дискусій розгортається навколо теми формування медіазалежності – такого розладу вольових процесів, коли потреба в медіа стає слабкоконтрольованою, людина не може опанувати бажання дивитись і дивитись на екран (грати і грати в комп'ютерну гру), дарма що інші потреби відсуваються на другий план, залишаються незадоволеними. Особливо потенційно небезпечні занурення у віртуальність, яка дає привабливу насолоду потокового стану. Проте самі собою медіапрактики – не причина вольових розладів.

Простежмо вікові особливості розвитку вольових процесів, бо саме ці механізми пов'язані з формуванням найбентежнішої проблеми – розвитку медіазалежності. Одна з найперших ситуацій, що пов'язана з розвитком вольових процесів, стосується віку 2–3 років і пов'язана з відчуттям повного опанування ситуації, повного підкорення матеріалу волі дитини, коли вона може щось легко створити чи знищити за своїм бажанням. Таке відчуття може дати взаємодія з вологим піском, податливим силі творчого наміру дитини. Тільки внутрішній екран фантазії дає дитині відчуття власної влади та волі. Зовнішній екран медіа не дає відчуття повної влади, якщо взаємодія з ним не будується за законами дитячої психології, відповідно до вікових та індивідуальних потреб розвитку дитини.

Навіювання, нав'язування ритму, ініціювання змінених станів свідомості – це вплив, що може значно загальмувати розвиток вольових процесів дитини. У молодшому шкільному віці (близько 10 років) воля дитини розвивається через організованість на підґрунті формування вольової звички. Дуже важливо

відчуті на прикладі якоїсь нескладної посильної, але не захопливої дії, що внутрішні стани підвладні. Спочатку, наприклад, дитині не хочеться застеляти ліжко, чистити зуби, упорядковувати свої речі тощо. Дорослий систематично своїми вимогами допомагає дитині примусити себе це робити. Коли сформується звичка, дитина відчуває, що може сама управляти собою і це посильно, неважко і навіть приємно. Так дитина готується до подальших вольових завдань – розв’язання конфлікту між тим, що хочеться робити і тим, що потрібно (не за зовнішніми вимогами, а за внутрішнім переконанням).

Одна з тем, на прикладі яких варто формувати вольові звички і тренуватися розв’язувати внутрішні конфлікти – медіапрактики. Своєрідне змагання із затягувальним медійним впливом може стати гарним тренажером волі для підлітка.

Зважаючи, що воля – вища психічна функція, спочатку вона формується як розподілене між дорослим і дитиною уміння, що потім дитина зможе застосовувати самостійно. Місія дорослого – допомогти не тільки на етапі розподілення волі, але й вчасно передати дитині самостійність.

Якщо всі етапи вольового розвитку дитина пройшла вчасно і щасливо, ризик формування медіазалежності мінімальний.

Якщо дитина має комфортні стосунки з найближчим оточенням (батьками, друзями), у неї немає потреби втікати від негараздів у світ медіа – ризик формування залежності знижується.

Якщо бюджет часу дитини збалансований (є час на різні практики – і віртуальні, і тілесні, і духовні), вона має улюблену справу, захоплення і обов’язки – ризик медіазалежності (як і будь якої хімічної) значно знижується. Отже, психологічна компетентність батьків і відповідальне виконання ними батьківства – найкращий запобіжник від формування медіазалежності. Проблема впливу медіанасильства на розвиток особистості не має однозначного розв’язку, проте відкрито досить багато орієнтирів, що пояснюють причини таких впливів, виявлено чинники, які збільшують або зменшують ризик негативного впливу. Тому дорослі вже досить підготовлені

для відповідального регулювання експозиції медіанасильства на дитину.

Завдання до теми

1. Проаналізуйте виховні системи у теорії медіавиховання.
2. Розкрийте поняття «медіанасильство» та назвіть його види.
3. Визначте основні наслідки експозиції.
4. Законспекуйте вплив контексту медіанасильства.
5. Дослідіть види медіаманіпуляції.
6. Проаналізуйте модель спіралі мовчання Е. Ноель-Нойманн.

Література: [2, 3, 4, 6, 7, 11, 13, 16, 18, 20].

Контрольні питання

1. До якого віку, на думку дослідників, екран узагалі не потрібен як дитяча практика?
2. До якого часу рекомендовано обмежувати телеперегляд для дітей 3–5 років?
3. У якому віці дитина більш готова за психофізіологічними показниками розвитку до сприймання екранних медіа (кіно, телебачення, інтернету)?
4. Із чим пов'язують вікові особливості сприймання медіа?
5. Що вважається найкращим запобіжником від формування медіа-залежності у дітей?
6. Які основні дослідні схеми медіапсихології, що статистично підтверджують не випадковість результатів медійного впливу?
7. Надайте визначення терміна «кіквейзер».
8. Які особливі ментальні структури, що допомагають нам розуміти навколишній світ?
9. Обґрунтуйте, які переваги та недоліки медіа виховання.

Науково-дослідна робота № 2

Тема Медіа як засіб виховання

Мета – використання інтерактивних методів навчання як підґрунтя формування комунікативної компетентності у виховному процесі.

До інтерактивних методів навчання, які сприяють формуванню та розвитку комунікативної компетентності, належать: – обговорення та робота в парах та малих групах; – коло ідей; – асоціативна квітка; – метод прес; – рольова (ділова) гра; – дискусія.

Засоби навчання:

1) програмні засоби (мультимедійні диски, презентації, відео-, аудіоролики, ресурси Інтернету);

2) обладнання (ПК, аудіо-, відеоапаратура, мультимедійний проектор, інтерактивна дошка).

Хід роботи

Поетапний план. I етап. Підготовка до проектування: визначення та осмислення необхідності впровадження проекту; розробка загальної концепції проекту, яка полягає у: – залученні студентів до активної культурно-творчої інформаційної діяльності; – вихованні у підростаючого покоління глибокої поваги до свого народу, до своєї країни, до свого міста; – необхідності навчити молоде покоління поважати країну за її велику історію, за її велику культуру, за те, що тут жили наші предки і сьогодні живуть наші родини, наші близькі друзі.

II етап. Передпроектний аналіз: – діагностика актуального стану медіаосвіти (визначення проблем і труднощів під час реалізації проекту); – визначення першочергових напрямів проектування.

III етап. Створення програми реалізації проекту: – визначення засобів, шляхів, термінів реалізації проекту; – розширення проектної групи, формування профільних груп.

IV етап. Відпрацювання механізмів реалізації проекту: – розробка методичного забезпечення проекту; – визначення матеріального забезпечення проекту.

V етап. Реалізація проекту: – робота в закладі освіти за програмою проекту; – реалізація проектних цілей; – моніторинг реалізації проекту.

VI етап. Аналіз результатів проектування: – визначення переваг і можливих недоліків проекту; – оцінка результативності проекту.

VII етап. Корекція результатів проектування: – виправлення недоліків у роботі проекту; – окреслення засобів і шляхів усунення недоліків.

Література: [2, 3, 4, 6, 7, 11, 13, 16, 18, 20].

Самостійна робота

Тема Медіа як засіб виховання

1. Медіазагрози та медіа маніпуляції.
2. Профілактика Інтернет-залежності, шляхи її попередження.

Завдання для самоперевірки

1. Напишіть міні-есе на тему «Медіапедагогіка: плюси та мінуси», визначте плюси та мінуси комп'ютеризації освіти та висвітліть своє ставлення до цього процесу.
2. Дослідіть вплив медіа у Південній і Північній Кореї на розвиток особистості.
3. Порівняйте вікові рейтинги різних країн.

Література: [2, 3, 4, 6, 7, 11, 13, 16, 18, 20].

Тема 6 Навчально-методичне забезпечення з використанням електронних медіа

Мета: проаналізувати особливості розробки та використання навчально-методичного забезпечення з використанням електронних медіазасобів.

План

1. Склад предметно-орієнтованого середовища користувача у медіапросторі.
2. Навчально-методичні комплекси та медіатеки.
3. Рівні настроювання предметно орієнтованого середовища на користувача у медіапросторі.

Теми рефератів

1. Комп'ютерно-імітаційні методи навчання та дискусії з використанням мережних засобів.
2. Самостійна робота з використанням ІТ та комп'ютерні прикладні

програми.

3. Контроль за результатами навчання засобами ІТ-технологій.
4. Комп'ютерно-імітаційні методи навчання та дискусії з використанням мережних засобів.
5. Тестовий контроль знань студентів. Дидактичний тест.
6. Поняття електронного навчального курсу.
7. Створення електронних підручників.
8. Вимоги до програмного забезпечення ЕНВ.

Основні поняття та положення теми: ІТ-технології, медіатеки, методи навчання, медіапростір.

Короткі теоретичні відомості

Для підготовки до практичного чи семінарського заняття студентам пропонується детально розглянути питання плану теми.

Методичні прийоми у різних педагогів та у розробників програм різні, тому закладена у програмному пакеті методика не може однаково задовольняти всіх педагогів і всі аудиторії студентів. Будь-яка методика має бути здатною варіювати. Не можна в програму закладати готовий програмний пакет. Тим більше не можна вкласти у нього методику на всі часи. Він має бути придатний для зміни користувачем, а не програмістом. Методика не закладається розробником, а вноситься викладачем. Для комп'ютерної підтримки навчання навчальними дисциплінами що використовують предметно-орієнтовані середовища користувача (ПОСК), які надають користувачу свободу дій, забезпечують гнучкість, варіативність змісту і форм подачі матеріалу, підтримку ініціативи викладача і студента.

Предметно-орієнтоване середовище користувача у медіапросторі має складатися з моделей різного типу задач, тренажерів, тестів, відео, навчального та інформаційно-довідкового компонентів, які упорядковані певним чином.

Розробка електронних навчальних комплексів потребує значних зусиль, а саме: конкретних знань і вмінь з педагогіки; професійної освіти; загальноосвітніх, технічних, спеціальних дисциплін; виробничого навчання;

міждисциплінарних зв'язків між ними. Дослідження з педагогіки (зокрема, дидактики) і педагогічної психології свідчать про те, що доцільно надати розробці педагогічних програмних засобів трьохетапного характеру. На першому етапі створюється головний педагогічний робочий документ – сценарій для комп'ютерного навчання. На другому етапі складання програми слід повною мірою враховувати дидактичні принципи навчання. На третьому – рекомендовано вивчити нормативну програму з певної навчальної дисципліни, комплект навчальної документації з професії, знайти та закласти у сценарій внутрішньопредметні та міжпредметні зв'язки.

Необхідно також, щоб педагог міг змінювати предметні середовища, не лише тексти, але й моделі та задачі. Зробити це дозволяє зряддське середовище-оболонка. Поряд із цим бажано, щоб, користуючись можливостями середовища оболонки, викладач міг на базі готового навчального середовища створювати нові «картки». У навчально-методичному комплексі виділяють такі ознаки: для викладача – це комплекс засобів навчально-педагогічного процесу, що посилює реалізацію його функцій; для студента – це комплекс засобів навчання для досягнення мети, поставленої викладачем чи ним самим; щодо змісту навчання – це комплекс засобів передачі змісту навчання й організації його засвоєння; щодо методів і форм організації навчання – це комплекс засобів їх урізноманітнення і вдосконалення, створення і застосування нових поєднань компонентів педагогічної комунікації. Мета навчання є загальним орієнтиром під час створення та впровадження навчально-методичного комплексу у навчальний процес.

Головна вимога до комп'ютерноорієнтованої складової навчально-методичного комплексу – бути інформативною, проблемною, спрямованою на розвиток дослідницьких, аналітичних, комунікативних здібностей студентів. Важливим є використання різноманітних дидактичних методів активізації пізнавальної та творчої діяльності студентів, системність і послідовність викладу навчального матеріалу.

Комп'ютерноорієнтована складова навчально-методичного комплексу

містить: мультимедійний навчальний курс; автоматизовані тести для модульного контролю знань; електронні довідково-інформаційні засоби навчання; мультимедійні презентації лекційних занять; електронні версії посібників, підручників; ділові комп'ютерні ігри; електронні бібліотеки; електронну пошту; відеоконференції; електронні довідково-інформаційні матеріали.

Комп'ютер і мультимедійний проектор створюють величезні можливості для підвищення ефективності викладання всіх навчальних дисциплін. Використання комп'ютерної техніки на заняттях дозволяє візуалізувати навчальний матеріал, полегшуючи сприйняття навчальної дисципліни студентами.

Завдання до теми

1. Проаналізуйте, що є важливою складовою сучасної освіти.
2. Наведіть приклади використання імітаційних ігор у навчанні.
3. Вплив комп'ютерних технологій та аудіовізуальних технологій навчання на пізнавальну активність студентів.
4. Яким чином відбувається контроль за самостійною роботою студентів?
5. Дослідіть переваги автоматизованого контролю знань студентів.
6. Напрями дослідження проблеми нових ІТ в освіті.
7. Законспектуйте конструктивні критерії щодо розробки електронних навчальних видань.
8. Дослідіть відмінності електронного курсу від традиційного курсу навчання.
9. Проаналізуйте особливості електронних підручників і вимоги до них.
10. Дослідіть методи створення електронних підручників

Контрольні питання

1. Що є основним базовим матеріалом для розробки лекції-презентації?
2. Які аспекти необхідно враховувати для розробки електронного конспекту?
3. Що є медійними технологіями?
4. Який текстовий процесор використовують у викладанні різних навчальних дисциплін у навчальному закладі для ознайомлення студентів з програмою та

методичними рекомендаціями щодо вивчення навчальної дисципліни?

5. Вправи, побудовані з використанням інформаційних технологій.
6. На яких протоколах базується телекомунікаційна модель у режимі on-line з паралельним використанням кейс-технології?
7. Які переваги електронних видань навчального призначення над паперовими?
8. На які категорії поділяються електронні підручники?
9. Розкрийте поняття електронного навчального курсу.
10. Які обов'язкові елементи електронного підручника?

Література: [1, 2, 6, 10, 13].

Науково-дослідна робота № 3

Тема Навчально-методичне забезпечення з використанням електронних медіа

Мета: дослідити особливості створення на підтримки навчально-методичного забезпечення з використанням ІКТ технологій.

Хід роботи:

1. Дослідіть структуру та контентне наповнення електронного навчально-методичного комплексу для студентів з навчальної дисципліни «Медіапедагогіка» у вигляді веб-сайту, створеного на базі прикладного програмного забезпечення, Інтернет-ресурсів та «хмарних» сервісів, який розміщений у вільному доступі за посиланням <http://www.vps-education.co.ua/page15.html>

2. Наведено приклади дидактичних і методичних матеріалів, які містять складові комплексу: матеріали для мультимедійного супроводу занять медіапедагогіки, дидактичні засоби з використанням «хмарно» орієнтованих технологій для вивчення окремих розділів медіаграмотності, завдання для організації самостійної діяльності студентів під час вивчення медіапедагогіки (історичного та світоглядного характеру), завдання для online контролю навчальних досягнень на сайті <http://krnu.org/course/index.php?categoryid=27>

3. Теоретично обґрунтовано методичну доцільність використання прикладного програмного забезпечення Microsoft Power Point для розробки мультимедійного супроводу до тем та розділів дистанційних курсу для студентів наведено у Освітніх педагогічних студіях за посиланням <http://www.vps-education.co.ua/>

4. За прикладом розробленого авторським колективом інтерактивного посібника «Сучасні педагогічні технології» та для підвищення інтересу до вивчення запропоновано до складу ЕНМК розробити та додати дидактичні засоби (ігрові – для повторення, закріплення знань та самооцінювання, хмари слів до розділів з виокремленням педагогічних явищ та процесів, ментальні карти для узагальнення знань, повторення навчального матеріалу тощо) на підґрунті Інтернет-ресурсів, зокрема додатку Web 2.0 LearningApps, StudyStack, EDpuzzle, Kahoot, Quizizz, сервісів для створення «хмари слів», «карт пам'яті».

5. На підґрунті аналізу контенту сайту Інституту проблем виховання НАПН України підібрати інтерактивні симуляції та моделі, які доцільно додати до системи дидактичних засобів з організації самостійної діяльності студентів. Виокремлені дидактичні та базові принципи організації електронного навчально-методичного комплексу з предмету, які покладені в основу розробки авторського комплексу.

Самостійна робота

Тема Навчально-методичне забезпечення з використанням електронних медіа

1. Рівні налаштування предметно орієнтованого середовища на користувача у медіапросторі.
2. Розробка електронного конспекту. Медійні технології.
3. Система конструктивних критеріїв щодо розробки електронних навчальних видань.
4. Структурна схема електронного навчального видання.
5. Вимоги до створення програмного забезпечення електронного навчального

видання.

Завдання для самоперевірки

1. Яка проблема постає перед викладачем під час використання ІТ технологій у викладанні традиційних навчальних дисциплін?
2. Які ознаки навчально-методичного комплексу?
3. Що містить комп'ютерно-орієнтована складова навчально-методичного комплексу?
4. Чому комп'ютерні засоби вважають інтерактивними?
5. Завдяки чому підвищується педагогічна ефективність електронних курсів?
6. Із чого складається сучасна електронна книга?
7. Наведіть переваги та недоліки електронних видань.

Література: [1, 2, 6, 10, 13].

Тема 7 Педагогічна етика

Мета: проаналізувати основні компоненти педагогічної культури.

План

1. Професійно-педагогічна культура.
2. Методи впливу на особистість студентів.
3. Механізми підвищення позитивної навчальної мотивації у здобувачів освіти.

Основні поняття: педагогічна культура, професійно-педагогічна культура, складові педагогічної культури, методи впливу.

Короткі теоретичні відомості

Педагогічна культура – оволодіння педагогом педагогічним досвідом людства, ступінь його досконалості в педагогічній діяльності, досягнутий рівень розвитку його особистості.

На професійно-педагогічному рівні педагогічна культура розглядається як сфера професійної діяльності, яка передбачає суспільні вимоги до неї, закономірності культурної ідентифікації педагога, доцільні освітні системи, педагогічні технології та практику.

Критеріями ефективності формування професійно-педагогічної культури студентів є оволодіння знаннями й уміннями, регламентованими вимогами підготовки у ЗВО:

- системою фундаментальних знань;
- професійною термінологією;
- досвідом видатних педагогів минулого і вмінням визначати межі застосування цього досвіду в сучасній професійній педагогічній практиці;
- знаннями важливих сучасних теорій і вмінням використовувати їх для аналізу та проектування процесів у власній практиці;
- умінням орієнтуватися в основних джерелах інформації;
- умінням теоретично обґрунтовувати власні професійні дії;
- умінням аналізувати й оцінювати, а також коригувати власну професійну діяльність.

Вивчення різнопланових поглядів і думок надало можливість виокремити у структурі педагогічної культури чотири основних блоки.

1. Спеціальні здібності і властивості педагогічної особистості: ділові якості (сумлінність, відповідальність, працьовитість, дисциплінованість, енергійність, точність); рефлексивні якості (акуратність, підтягнутість, самокритичність, широкий кругозір, ерудиція); комунікативні якості (уважність, чесність, надійність, справедливість, стриманість, вимогливість, обов'язковість); емпатійні якості (гуманність, взаєморозуміння, доброта, тактовність, обов'язковість, здатність до співпереживання й атракції).

2. Ідейно - моральні якості педагога: переконаність, принциповість, патріотизм, колективізм, порядність, інтелігентність.

3. Професійно-етична поведінка педагога: особливий спосіб життя особистості, її спрямованість і прагнення до постійного вдосконалювання системи специфічних відносин, поглядів і переконань у сфері навчання й виховання людей.

4. Педагогічна майстерність: знання предмета (професійна компетентність, спеціальна тактична підготовленість, досвід у навчанні й

вихованні, наукова кваліфікація); педагогічна технологія (техніка й експресія мовлення, ясність і логічність думок, переконливість висловлювань, виразність міміки, жестів, зразковий показ, уміння обирати необхідні засоби, форми і методи); педагогічна творчість (творча уява, нестандартне мислення, потреба в пошуку нової інформації, прагнення до експерименту); педагогічний стиль (педагогічна переконаність, уміння адекватно сприймати й оцінювати свою і чужу діяльність, педагогічно спрямоване спілкування і поведінка, педагогічний такт та етика, уміння слухати і чути, інтерес до пізнання внутрішнього світу людей).

Складові педагогічної культури – науковий світогляд, наукова ерудиція, духовне багатство, педагогічна майстерність, педагогічні здібності, природно-педагогічні людські якості, педагогічна техніка (культура зовнішнього вигляду, культура мови, культура спілкування, педагогічна етика, педагогічний такт), прагнення до самовдосконалення.

Педагогічна культура діалектично пов'язана з усіма елементами особистісної культури: моральною, естетичною, розумовою, правовою, політичною, екологічною тощо.

Методи впливу на особистість студентів:

- *методи формування свідомості особистості:* бесіди, лекції, дискусії, переконання, навіювання, приклад;
- *методи організації діяльності, спілкування, формування позитивного досвіду суспільної поведінки:* привчання (вправи, доручення), педагогічна вимога (пряма, опосередкована – прохання, натяк, порада), громадська думка колективу, створення виховних ситуацій, прогнозування;
- *методи стимулювання діяльності й поведінки:* заохочення (подяка, нагородження, громадська думка колективу), змагання, гра, покарання (осуд, зауваження, догана, наказ, відрахування із ЗВО, громадська думка колективу);
- *методи контролю, самоконтролю і самооцінювання діяльності й поведінки:* вимога (прохання, вказівка, розпорядження), контроль (індивідуальна бесіда, анкетування, тестування, спостереження),

самовиховання (самоспостереження, самопізнання, самоаналіз, самоосуд, самооцінювання, саморегуляція, самопереконавання тощо).

У практичній реальній діяльності методи знаходяться в складній гармонійній єдності, взаємно доповнюючи один одного.

Завдання до теми

1. Скласти схему результатів реалізації засобів і умов формування педагогічної культури.

2. Проведіть контент-аналіз трактування в різних джерелах таких понять: «культура», «педагогічна культура», «професійно-педагогічна культура», виділіть їх суттєві ознаки та запишіть у таблицю.

<i>Суттєва ознака поняття</i>	<i>Кількість авторів, які визначають цю ознаку</i>
-------------------------------	--

Контрольні питання

1. Які основні компоненти педагогічної культури?
2. Які методи формування загальної та педагогічної культури викладача закладу вищої освіти?
3. Які існують складові педагогічної культури?
4. Які головні професійні якості викладача?
5. Які існують методи впливу на особистість студентів ?

Література: [3, 4, 11, 15 - 17].

Самостійна робота

Мета: з'ясувати механізми підвищення позитивної навчальної мотивації у здобувачів освіти.

Завдання для самопідготовки

1. Мотиваційно-сміслові якості особистості в професійному становленні студентів.
2. Професійна мотивація.
3. Способи підвищення мотивації студентів.
4. Технології підвищення рівня мотивації студентів до навчання.

Література: [3, 4, 11, 15 - 17].

Тема 8 Резилентність викладачів

Мета: проаналізувати специфіку формування психологічної стійкості педагога й ознайомитись із засобами подолання стресу.

План

1. Формування психологічної стійкості педагога.
2. Модель життєвої стійкості.
3. Допомога у разі розладів резилентності.

Основні поняття: психологічна стійкість, резилентність, емоційне вигорання, стрес, психологічна рівновага, емоційний інтелект.

Короткі теоретичні відомості

Психологічна стійкість – це вміння керувати своїми емоціями та почуттями, не пасувати перед труднощами і знаходити вихід з будь-якої ситуації; динаміка стійких станів особистості як системи, за яких вона здатна з певною ймовірністю ідентифікувати і блокувати зовнішні та внутрішні негативні дії.

Резилентність (психологічна пружність, еластичність) – вроджена динамічна якість психіки, що є підґрунтям здатності конструктивно переборювати стреси й важкі періоди. Це відповідь психіки на щоденні виклики й небезпеку.

До основних показників сформованості психологічної стійкості можна віднести характер самоствалення та самооцінювання, адаптивний рівень особистісної тривожності, стан психологічного благополуччя.

Індивідуальні особливості особистості, які найбільшою мірою призводять до зниження психологічної стійкості: емоційна нестабільність, відсутність ціннісного самоствалення та впевненості в собі, внутрішньоособистісні конфлікти, неуспішний досвід розв'язання складних і конфліктних ситуацій у минулому, низький рівень розвинутої рефлексії, потреба у схваленні, імпульсивність, перфекціонізм, непродуктивні копінг-стратегії. Психологічну стійкість знижують також труднощі самовираження та самореалізації, неможливість повною мірою реалізувати свої творчі здібності й невизначені

плани щодо професійного становлення. І, навпаки, психологічну стійкість підвищують такі чинники, як розвинена суб'єктність і рефлексія, які допомагають приймати усвідомлені та відповідальні рішення й реалізовувати їх, тобто виявляти та реалізовувати свою Я-концепцію в ситуаціях екзистенційного вибору шляхів і способів подальшої самореалізації.

Зберігати рівний настрій і внутрішню гармонію дозволяє психологічна стійкість особистості, яку підтримують внутрішні (особисті) і зовнішні (міжособистісні) ресурси.

Внутрішні ресурси:

- налагодженість реального й бажаного Я-особистості, самоповага. Оцінювання цієї відповідності впливає з порівняння уявлень про себе «такого, який я є насправді (я-реальне) і – яким я хотів би бути (я-бажане)»;
- відповідність досягнень домаганням;
- відчуття сенсу життя, свідомість діяльності й поведінки; віра в досягнення поставлених цілей;
- упевненість у тому, що все, що з людиною відбувається, є наслідком власних зусиль і вчинків;
- екстравертивність – особистісна характеристика, що визначає спрямованість інтересів на навколишній світ. Екстравертам властива товарицькість, ініціативність, гнучкість соціального поведіння. Протилежні якості характерні для інтровертів;
- добре фізичне здоров'я, витривалість;
- уміння використовувати ефективні способи подолання стресу (розслаблення, позитивне мислення);
- високий рівень психолого-педагогічної культури.

Основними зовнішніми ресурсами є міжособистісна й соціальна підтримка – підтримка близьких, друзів, співробітників, їхня конкретна допомога в справах.

До індивідуальних особливостей, які спричиняють зниження стресостійкості, належать:

- підвищена тривожність;
- гнівливість, ворожість (особливо та, що придушується нами), агресія, спрямована на себе;
- емоційна збудливість, нестабільність;
- песимістичне ставлення до життєвої ситуації;
- тривалі негативні переживання;
- замкнутість.

Окрім того, знижують психологічну стійкість: утруднення самореалізації; сприйняття себе як невдахи; внутрішньо-особистісні конфлікти. Знання ресурсів стійкості людини до стресів надає їй можливість усвідомлено працювати над собою, запобігаючи їхній негативній дії.

Формування резильєнтності тісно пов'язане з формуванням емоційного інтелекту індивіда. Під *емоційним інтелектом* розуміють здатність людини до розпізнавання емоцій, передбачення намірів і реакцій, мотивацію та бажання. До того ж, уміння контролювати, керувати й аналізувати власні емоції та емоції інших людей з метою розв'язання певних завдань.

Наступним чинником, який сприяє розвитку резилієнтності, є «mindfulness» (техніка усвідомленості). Цей термін трактують ще і як самостережливість – занурення в обмірковування певної ситуації. Він описує процес, який є невід'ємним, коли мова йде про успішне подолання складних ситуацій – зосередження на усвідомленні відчуттів у конкретний проміжок часу, аби краще розібратися в нагальній складній, неприємній ситуації. Важливим аспектом є нівелювання попереднього досвіду, уявного майбутнього й будь-яких передбачень.

Науковці поділяють чинники формування резильєнтності на:

1) внутрішні захисні чинники: стосунки (уміння формувати позитивні стосунки, бути другом); здатність надавати допомогу (служувати іншим); життєві вміння (прийняття рішень, позитивне налаштування, контроль емоцій); почуття гумору; стрижень (система цінностей); сприйнятливості (розуміння людей і ситуацій); автономність/незалежність; позитивна орієнтація на майбутнє

(самотивація); творчість; почуття власної цінності;

2) захисні чинники зовнішнього середовища: атмосфера в освітньому середовищі (учителі/викладачі); почуття безпеки; підтримка; визнання цінності й унікальності; чіткі правила та кордони; високі очікування щодо досягнень і поведінки; довіра; повага та турбота.

Існують такі способи розвитку резильєнтності:

1) розвиток саморефлексії (написання есе, обговорення в малих групах) та рефлексії (написання описово–аналітичних творів про власний досвід ладнання зі складними життєвими ситуаціями чи про те, як це робили відомі особистості);

2) вилучення досвіду з власних невдач – має бути розуміння, що невдачі, помилки є абсолютно припустимими;

3) створення атмосфери, де суб'єкт отримує схвалення за прикладені зусилля, наполегливість і старання, а не лише за успішні результати;

4) обговорення питань резильєнтності в контексті досягнень, успішності й соціальних змін, використовуючи приклади відомих людей;

5) формування підтримки стосовно фахівців, вона має бути орієнтованою не лише на предметну, але й на емоційну складову.

Завдання до теми

1. Проаналізуйте проблему і підготуйте (на вибір) презентацію на тему:

а) «Стресогенні чинники педагогічної професії»;

б) «Психологічні рекомендації щодо регуляції емоцій»;

в) «Стрес та психологічна рівновага в педагогічній діяльності».

2. Опрацювати статтю авторів Цюман Т., Нагули О., Адамської З. «Психологічні умови резильєнтності педагога в період воєнного стану» за посиланням: <https://pedosvita.kubg.edu.ua/index.php/journal/article/view/351/440> та визначити авторську концепцію «Правил Стійкості Педагога».

Контрольні питання

1. У чому полягає сутність психологічної стійкості педагога?

2. Які існують способи розвитку резильєнтності?

3. Які чинники визначають високу емоційну напруженість професії педагога?

4. Які індивідуальні особливості особистості призводять до зниження психологічної стійкості?

5. Що таке емоційний інтелект?

Література: [3, 4, 11, 12, 17].

Самостійна робота

Мета: дослідити природу стресового стану у педагогів та особливості його перебігу.

Завдання для самопідготовки до теми

1. Поняття професійного стресу. Особливості його перебігу.

2. Засоби саморегуляції поведінки в умовах професійно-педагогічного стресу.

3. Маніфест психологічної стійкості.

Література: [3, 4, 11, 12, 17].

3 РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО НАПИСАННЯ СТУДЕНТАМИ ІНДИВІДУАЛЬНО-ДОСЛІДНИХ РОБІТ

Важливим аспектом успішності й повноти оволодіння навчальним курсом «Медіапедагогіка та інформаційні технології в освіті» є написання студентами індивідуально-дослідної роботи (ІДР), мета якої – активізація самостійної роботи, покращання теоретичної та практичної підготовки, набуття навичок самостійного аналізу, закріплення знань і самоконтроль вивчення навчального курсу. Написання ІДР має на меті навчити працювати з науковою, довідковою і енциклопедичною літературою та глибоко вивчити одну з тем навчального курсу. Підготовка до написання ІДР починається з добору та вивчення літератури з теми.

Оформляють ІДР зазвичай в обсязі 10–15 друкованих аркушів. На першій

сторінці вказують тему, план, вступ, розкриття змісту плану; у кінці – висновок, список використаної літератури (аналізувати за останні 10 років, не менше 7–10 джерел).

Тематика індивідуально-дослідних робіт

1. Походження та значення медіа. Класифікація медіа.
2. Медіапедагогіка як складова медіакультури.
3. Функції електронних медіа.
4. Функції учасників навчального процесу з використання медіазасобів.
5. Використання медіа зорієнтоване на індивідуалізацію навчання.
6. Зарубіжний досвід медіапедагогіки.
7. Принципи відбору медіаінформації.
8. Критерії відбору повідомлень засобів масової інформації.
9. Властивості мас-медіа.
10. Моделювання діяльності викладача медіазасобами.
11. Типи мультимедійних презентацій і вимоги до них.
12. Використання мультимедійних презентацій.
13. Мультимедіа і науково-дослідна робота.
14. Сутність медіадидактики. Складові та завдання медіадидактики.
15. Комп'ютерні технології навчання.
16. Електронні медіа. Графопроектор і мультимедійний проектор.
17. Мультимедійний наочний посібник як наочне навчальне джерело. Медіапосібники, електронні навчальні системи і комп'ютерно-імітаційні методи навчання.
18. Переваги та недоліки електронних навчальних посібників.
19. Комп'ютерно-імітаційні методи навчання як складові медіадидактики.
20. Електронні медіапродукти навчального призначення.
21. Характеристика електронних навчальних засобів.
22. Методи викладення матеріалу засобами електронних медіа.
23. Види та значення електронних освітніх видань.
24. Електронні видання навчального призначення.

25. Поняття електронного навчального курсу.
26. Вимоги до програмного забезпечення ЕНВ.
27. Склад предметно-орієнтованого середовища користувача у медіапросторі.
28. Навчально-методичні комплекси та медіатеки.
29. Рівні настроювання предметно орієнтованого середовища на користувача у медіапросторі.
30. Комп'ютерно-імітаційні методи навчання та дискусії з використанням мережних засобів.
31. Самостійна робота з використанням ІТ та комп'ютерні прикладні програми.
32. Дистанційне навчання як організація навчального процесу.
33. Проблеми впровадження дистанційного навчання.
34. Моделі дистанційного навчання.
35. Методи комунікації викладачів і студентів. Навчально-методичні матеріали.
36. Сутність і цілі медіавиховання.
37. Виховна система у теорії медіавиховання.
38. Медіазагрози у виховному процесі. Інтернет-адикції.
39. Ознаки Інтернет-залежності. Риси Інтернет-спілкування.
40. Поведінкові характеристики Інтернет-залежних. Інфоголізм та його фази.
41. Залежність від комп'ютерних ігор. Позитивний і негативний вплив комп'ютерних ігор. Причини виникнення Інтернет-залежності.
42. Електронне насильство. Кібернасильство та його форми. Вплив сексуальних повідомлень мас-медіа.
43. Причини негативного впливу мас-медіа.
44. Модернізація виховання з використанням медіазасобів.
45. Медіавиховне середовище.
46. Сутність і зміст інформаційно-комунікативних технологій.
47. Історія виникнення інформаційних технологій.
48. Дидактичні властивості та функції інформаційно-комунікативних

технологій.

49. Складові сучасних інформаційних технологій.
50. Роль інформаційних технологій у освітньому процесі.
51. Організація роботи студентів засобами інформаційних технологій.
52. Компоненти психологічної підготовки педагогічного колективу щодо впровадження інформаційно-комунікативних технологій у навчально-виховний процес.
53. Методи нових інформаційних технологій.
54. Інтернет-технології в дистанційній і відкритій освіті.
55. Особливості роботи телеконференцій.
56. Факсимільні повідомлення та робота електронної пошти.
57. Проблеми інформаційного культурно-освітнього середовища в мережі Інтернет.
58. Можливості використання вебінарів у навчальному процесі.
59. Спілкування – головна роль у процесі навчання. Фасилітація.
60. Підготовка до проведення вебінарів.
61. Поняття комп'ютерної презентації, її призначення.
62. Поняття складових і потокових презентацій.
63. Класифікація презентацій.
64. Вимоги до презентацій, що використовуються у навчально-виховному процесі.
65. Вимоги щодо врахування фізіологічних особливостей людини у сприйнятті кольорів і форм.
66. Загальні правила використання шрифтів і принципи відбору шрифтів для презентацій.
67. Анімаційні ефекти. Показ слайдів.
68. Графіка, аудіо- й відеооб'єкти в мультимедійних презентаціях.
69. Види навчальної презентації.
70. Основні елементи слайдової презентації.
71. Медіазагрози у виховному процесі.

72. Мультимедійні ресурси в освіті.
73. Реалізація інформаційних технологій у вищій освіті.
74. Електронні навчальні видання – умови створення.
75. Медіадидактика. Цифрові медіа як дидактичні засоби.

4 ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ

Змістовий модуль 1 Загальні засади медіапедагогіки

1. Медіа – це:

- а) засіб масової інформації та комунікації;
- б) технічні засоби створення, запису, копіювання, тиражування, зберігання, розповсюдження, сприйняття інформації та обміну її між суб'єктом (автором повідомлення) і суб'єктом (масовою аудиторією);
- в) засіб комунікації та розповсюдження інформації.

2. Компоненти освіти як процесу і результату:

- а) навчання, виховання, розвиток;
- б) мета, засіб, результат;
- в) цінність, система, процес, результат.

3. Аспекти змістовного трактування поняття «освіта»:

- а) навчання, виховання, розвиток;
- б) мета, засіб, результат;
- в) цінність, система, процес, результат.

4. Медіаосвіта – це:

- а) процес формування знань, умінь і навичок за допомогою телебачення, інтернету, преси;
- б) процес розвитку особистості людини за допомогою і на матеріалі засобів масової комунікації (медіа), форма поповнення знань, розширення світогляду, поглиблення знань і культури як професійної, так і загальної засобами медіа;
- в) процес сприйняття, засвоєння та перетворення інформації, що висвітлюється в ЗМІ.

5. Медіаграмотність – це:

- а) здатність до відбору, аналізу інформації, ціннісного оцінювання, що має формуватися засобами інтеріоризації ціннісних установок, ціннісних

орієнтацій, формування вмінь і навичок роботи з медіа, розвитку критичного мислення, сприймання, аналізу тощо;

б) реальність, організована і керована єдиною виробленою концепцією, підходами і механізмами реалізації загальної стратегії формування, розвитку і досягнення цілей підвищення культурного, освітнього і професійного рівнів суб'єктів, об'єднаних на єдиному інформаційно-технологічному підґрунті для підтримки навчання і виховання суб'єктів виділеного простору;

в) сукупність її мотивів, знань, умінь, здібностей, що сприяють вибору, використанню, критичному аналізу, оцінюванню, створенню і передачі медіатекстів у різноманітних видах і формах, аналізу складних процесів функціонування медіа у соціумі.

6. Медіаосвітній простір – це:

а) сукупність її мотивів, знань, умінь, здібностей, що сприяють вибору, використанню, критичному аналізу, оцінюванню, створенню і передачі медіатекстів у різноманітних видах і формах, аналізу складних процесів функціонування медіа у соціумі;

б) здатність до відбору, аналізу інформації, ціннісного оцінювання, що має формуватися засобами інтеріоризації ціннісних установок, ціннісних орієнтацій, формування вмінь і навичок роботи з медіа, розвитку критичного мислення, сприймання, аналізу тощо;

в) реальність, організована і керована єдиною виробленою концепцією, підходами і механізмами реалізації загальної стратегії формування, розвитку і досягнення цілей підвищення культурного, освітнього і професійного рівнів суб'єктів, об'єднаних на єдиному інформаційно-технологічному підґрунті для підтримки навчання і виховання суб'єктів виділеного простору.

7. Медіакомпетентність особистості – це:

а) реальність, організована і керована єдиною виробленою концепцією, підходами і механізмами реалізації загальної стратегії формування, розвитку і досягнення цілей підвищення культурного, освітнього і професійного рівнів суб'єктів, об'єднаних на єдиному інформаційно-технологічному підґрунті для

підтримки навчання і виховання суб'єктів виділеного простору;

б) сукупність її мотивів, знань, умінь, здібностей, що сприяють вибору, використанню, критичному аналізу, оцінюванню, створенню і передачі медіатекстів у різноманітних видах і формах, аналізу складних процесів функціонування медіа у соціумі;

в) здатність до відбору, аналізу інформації, ціннісного оцінювання, що має формуватися засобами інтеріоризації ціннісних установок, ціннісних орієнтацій, формування вмінь і навичок роботи з медіа, розвитку критичного мислення, сприймання, аналізу тощо.

8. Медіакультура – це:

а) сукупність інформаційно-комунікаційних засобів, що функціонують у суспільстві, знакових систем, елементів культури комунікації, пошуку, збирання, створення і передачі інформації, а також культури її сприймання соціальними групами та соціумом загалом;

б) процес розвитку особистості людини за допомогою і на матеріалі засобів масової комунікації (медіа), форма поповнення знань, розширення світогляду, поглиблення знань і культури як професійної, так і загальної засобами медіа;

в) здатність до відбору, аналізу інформації, ціннісного оцінювання, що має формуватися засобами інтеріоризації ціннісних установок, ціннісних орієнтацій, формування вмінь і навичок роботи з медіа, розвитку критичного мислення, сприймання, аналізу тощо.

9. Медіапедагогіка – це:

а) теорія медіанавчання, що містить цілі, зміст, організаційні форми, способи і засоби, які допомагають розвитку медіакомпетентності;

б) галузь педагогіки, спрямована на формування медіакомпетентності та медіанавичок людини для забезпечення ефективності й цілеспрямованого впливу медіазасобів на розумовий, моральний і духовний розвиток людини;

в) це напрям у педагогічній теорії та практиці, орієнтований на подолання протиріч між загальнолюдськими цінностями та особистими смислами, вираженими сукупністю медіазасобів.

10. Розділи медіапедагогіки:

- а) медіадидактика, інформаційна дидактика, медіавиховання, професійно-технічна освіта;
- б) медіадидактика, медіавиховання, інформаційно-технічна освіта;
- в) медіадидактика, інформаційна дидактика, медіавиховання, інформаційно-технічна освіта.

11. Медіадидактика – це:

- а) це напрям у педагогічній теорії та практиці, орієнтований на подолання протиріч між загальнолюдськими цінностями та особистими смислами, вираженими сукупністю медіазасобів;
- б) галузь педагогіки, спрямована на формування медіакомпетентності та медіанавичок людини для забезпечення ефективності й цілеспрямованого впливу медіазасобів на розумовий, моральний і духовний розвиток людини;
- в) теорія медіанавчання, що містить цілі, зміст, організаційні форми, способи і засоби, які допомагають розвитку медіакомпетентності.

12. Медіавиховання – це:

- а) це напрям у педагогічній теорії та практиці, орієнтований на подолання протиріч між загальнолюдськими цінностями та особистими смислами, вираженими сукупністю медіазасобів;
- б) теорія медіанавчання, що містить цілі, зміст, організаційні форми, способи і засоби, які допомагають розвитку медіакомпетентності;
- в) галузь педагогіки, спрямована на формування медіакомпетентності та медіанавичок людини для забезпечення ефективності й цілеспрямованого впливу медіазасобів на розумовий, моральний і духовний розвиток людини.

13. Функції медіа:

- а) інформаційно-аналітична, пізнавальна, виховна, ідеологічна, гедоністична;
- б) інформаційна, аналітична, пізнавально-просвітницька, ідеологічна, гедоністична;
- в) інформаційна, аналітична, пізнавально-просвітницька, морально-виховна, функція впливу, гедоністична.

14. Концепція освіти, де «освітня система навряд чи буде орієнтуватися на можливості застосування електронних медіа у навчально-виховному процесі. Викладачі проявляють малу зацікавленість до технічного прогресу і можливостей електронних медіа. Навчання спирається на традиційні навчальні плани і запаси знань, вважаючи, що таким способом можна готувати підростаюче покоління до невідомого майбутнього належним чином»:

- а) концепція асиміляції;
- б) консервативна концепція;
- в) прогресивна інтеграційна концепція.

15. Концепція освіти, де «Електронні медіа використовуються у процесі навчання, але пов'язуються зі старими дидактичними концепціями. Комп'ютер, Інтернет, мультимедіа включаються до традиційних форм навчання. Замість того, щоб використовувати унікальний творчий потенціал нових медіа та удосконалювати з його допомогою педагогічний процес, придбавається таке програмне забезпечення для навчального процесу і використовується таке обладнання, яке відводить учням пасивну роль.»:

- а) концепція асиміляції;
- б) консервативна концепція;
- в) прогресивна інтеграційна концепція.

16. Концепція освіти, де «медіа матимуть в освітній системі важливе призначення у двох аспектах: вони являтимуть собою комунікаційну форму навчання (наприклад, e-mail-проекти, навчання за допомогою і у WorldWideWeb, програмне забезпечення) і слугуватимуть підґрунтям самостійного моделювання багатьох освітніх процесів, необхідних для протидії викликам сучасного інформаційного суспільства. Навчання буде здійснюватися переважно через самостійну організацію навчальних занять і використання авторської продукції. Підготовка матеріалу здійснюватиметься за допомогою медіа (гіпермедіа), а навчальні процеси стимулюватимуться самостійно»:

- а) концепція асиміляції;
- б) консервативна концепція;

в) прогресивна інтеграційна концепція.

17. До принципів відбору медіа інформації належать:

а) принципи наочності, науковості, актуальності, систематичності, доступності, надлишковості, комплементарності, ізоморфізму;

б) принципи наочності, науковості, детермінізму, єдності психіки та діяльності, доступності, комплементарності, ізоморфізму;

в) принципи наочності, науковості, детермінізму, доступності, комплементарності, ізоморфізму.

18. Складові медіакомпетентності педагога:

а) когнітивна, емоційна, поведінкова;

б) когнітивно-мотиваційна, емоційно-ціннісна, операційно-поведінкова;

в) мотиваційно-ціннісна, когнітивна, операційно-діяльнісна.

19. Традиційна медіадидактика пов'язана з:

а) вивченням можливостей застосування медіа як допоміжного засобу для підвищення ефективності занять, і відповідно вивчає значення медіазасобів у конструюванні процесів навчання;

б) використанням у навчальному процесі усталених медіа: книг, газет, журналів, телепередач, відеокліпів, кінофільмів, плакатів тощо, тобто використання медіатекстів;

в) вивченням закономірностей, принципів навчання за допомогою сучасних інформаційних технологій.

20. Інформаційна медіадидактика пов'язана з:

а) вивченням можливостей застосування медіа як допоміжного засобу для підвищення ефективності занять, і відповідно вивчає значення медіазасобів у конструюванні процесів навчання;

б) використанням у навчальному процесі усталених медіа: книг, газет, журналів, телепередач, відеокліпів, кінофільмів, плакатів тощо, тобто використання медіатекстів;

в) вивченням закономірностей, принципів навчання за допомогою сучасних інформаційних технологій.

21. Інформаційні технології – це:

а) сукупність сучасної комп'ютерної та медійної техніки, засобів телекомунікаційного зв'язку, інструментальних програмних засобів, що забезпечують інтерактивний програмно-методичний супровід сучасних технологій навчання;

б) сукупність методів, прийомів, способів створення педагогічних умов роботи на основі комп'ютерної техніки, засобів телекомунікаційного зв'язку та інтерактивного програмного продукту, що моделюють частину функцій педагога із зображення, передавання та збору інформації, організації контролю та управління пізнавальною діяльністю.

22. Комп'ютерні технології навчання – це:

а) сукупність сучасної комп'ютерної та медійної техніки, засобів телекомунікаційного зв'язку, інструментальних програмних засобів, що забезпечують інтерактивний програмно-методичний супровід сучасних технологій навчання;

б) сукупність методів, прийомів, способів створення педагогічних умов роботи використанням комп'ютерної техніки, засобів телекомунікаційного зв'язку та інтерактивного програмного продукту, що моделюють частину функцій педагога із зображення, передавання та збору інформації, організації контролю та управління пізнавальною діяльністю.

23. Принципи медіадидактики:

а) особистісний підхід, детермінізму, ушанування національних традицій, пріоритет морально-етичних цінностей, громадянська спрямованість, естетична натхненність, продуктивна мотивація;

б) особистісний підхід, перманентне оновлення змісту, орієнтація на розвиток інформаційно-комунікаційних технологій, наочності, комплементарності, громадянська спрямованість, естетична натхненність, продуктивна мотивація

в) особистісний підхід, перманентне оновлення змісту, орієнтація на розвиток інформаційно-комунікаційних технологій, ушанування національних традицій, пріоритет морально-етичних цінностей, громадянська спрямованість, естетична

натхненність, продуктивна мотивація.

25. Електронні медіа – це:

а) елемент засвоєння людиною навколишнього світу;

б) пошук інформації;

в) телебачення, персональні комп'ютери та Інтернет і, відповідно до них, медіа продукти;

г) усі відповіді правильні.

26. Сучасні електронні медіа – це:

а) телебачення, комп'ютери, медіа продукти;

б) газета, радіо;

в) книги, журнали.

27. Вправи, побудовані з використанням інформаційних технологій, забезпечують...

а) забезпечують початкове усвідомлення змісту дії та її попереднє закріплення або завершення усвідомлення й закріплення, а також узагальнення й автоматизацію, що у результаті зумовлює повне оволодіння дією і перетворення її, залежно від досягнутого ступеня автоматизації, уміння або навички;

б) розуміння тексту;

в) пам'ять.

28. Що таке електронні консультації:

а) перевірка знань;

б) практично аналогічні традиційним лекціям, коли інформація подається в усній формі, після чого студентам задають питання, щоб оцінити, чого вони досягли в навчанні;

в) початкове усвідомлення змісту.

29. Комп'ютерне моделювання – це:

а) дослідження процесів у житті людини;

б) імітація чи копіювання процесів у професійній діяльності;

в) перепрограмування.

30. Який метод є одним із найпоширеніших, що застосовується у системах навчання з використанням комп'ютера:

а) комп'ютерне моделювання;

б) ігри;

в) сайт.

31. На що орієнтовані дослідження проблеми нових інформаційних технологій?

а) на реалізацію психолого-педагогічних цілей навчального процесу у навчальних закладах;

б) на розвиток мислення;

в) на розвиток здорового способу життя.

32. Кейс-технологія забезпечується:

а) навчальними матеріалами, аудіовізуальними й електронними носіями;

б) використанням поштових e-mail-протоколів.

в) паперовими носіями інформації.

33. Телекомунікаційна модель у режимі offline, зокрема і з паралельним застосуванням кейс-технології (асинхронна електронна пошта), базується на використанні...

а) поштових e-mail-протоколів;

б) скайпу;

в) відоперегляду.

34. Недоліками телекомунікаційної моделі є:

а) затримка передачі зображення, звуку;

б) недостатній низький звук;

в) низька якість зображення.

35. Інтернет є ...

а) інтегральним засобом навчання, який може широко використовуватися з освітньою метою, зокрема, у дистанційному навчанні;

б) засіб розваг;

в) тимчасовим провідженням часу.

36. Електронні видання містять:

а) інформаційний, навчально-методичний, дидактичний та інформаційний матеріал з певної навчальної дисципліни, що містяться у певній оболонці – програмному забезпеченні;

б) різну інформацію і сукупність комп'ютерів, з'єднаних каналами зв'язку;

в) аудіоматеріал, презентації.

37. Електронні підручники – це:

а) засоби зберігання інформації;

б) метод передачі інформації;

в) сукупність інформації.

г) педагогічні програмні засоби, які охоплюють значні за обсягом навчального матеріалу розділи навчальних дисциплін або повністю навчальні дисципліни.

38. Основною і необхідною складовою електронного підручника має бути...

а) структурована база знань, яка повинна містити навчальний матеріал, відповідно до вимог навчальної програми, подана або у вигляді гіпертекстової структури або у вигляді системи гіпермедіа;

б) великий обсяг інформації;

в) наявність картинок та анотацій.

39. Електронний підручник – це:

а) засіб передачі інформації;

б) метод передачі інформації;

в) програмно-методичний комплекс, що дозволяє самостійно вивчати певну навчальну дисципліну або її розділ і який об'єднує за змістом: підручник, довідник, задачник і лабораторний практикум.

40. Кожен розділ електронного підручника, зазвичай, має таку структуру:

а) анімація процесів функціонування систем, що вивчаються; наявність засобів контролю помилок студентів під час виконання індивідуальних завдань; підтримка стандартів графічних інтерфейсів; підтримка відображення gif- та jpeg-зображень;

б) теоретична частина; практична частина; контрольна частина; довідкова частина; система допомоги;

в) постановка завдання (сутність проблеми); приклади основних завдань і значущість їх розв'язання; геометричні, фізичні ілюстрації, мультиплікації, кліпи до різних частин навчального курсу, розділу; аудіофрагменти; перелік розділів.

41. Основним базовим матеріалом для розробки лекції-презентації є:

- а) електронний конспект лекції з навчальної дисципліни;
- б) інформаційні технології;
- в) сукупність засобів для передачі інформації.

42. Основним базовим матеріалом для розробки лекції-презентації є:

- а) власні думки автора;
- б) електронний конспект лекцій;
- в) факти.

43. Медійними технологіями є:

- а) технічні засоби створення, запису, копіювання, тиражування, зберігання і розповсюдження інформації для масової аудиторії;
- б) засоби відтворення інформації;
- в) методи розповсюдження інформації.

44. Одним з напрямів упровадження інформаційних технологій у навчальний процес є використання:

- а) книг;
- б) лекцій;
- в) аудіо- і відеозасобів.

45. Дидактичний тест – це:

- а) система завдань специфічної форми і певного змісту, що надає змогу якісно оцінити структуру та виміряти рівень засвоєння знань і сформованості вмінь і навичок студентів з навчальної дисципліни;
- б) спосіб перевірки отриманих знань;
- в) система методів і перевірки знань.

46. Відеоконференції застосовують для...

- а) проведення семінарів;

б) контролю та перевірки інформації;

в) проведення масових заходів.

47. Відмітною особливістю організації навчального процесу із застосуванням технологій дистанційного навчання є...

а) використання засобів, методів; матеріал розповсюджується по комп'ютерних мережах за допомогою систем електронної дошки оголошень;

б) швидкість передачі інформації;

в) якість інформації.

48. Дистанційне навчання передбачає...

а) відсутність перешкод з отриманням матеріалів;

б) особистісну креативну діяльність студентів, забезпечення їх інформаційними ресурсами;

в) готовність до навчання.

49. У чому полягає головна ідея трансформації бібліотечного обслуговування?

а) інформаційні ресурси мають бути доступними учневі та викладачеві на відстані, незалежно від місцезнаходження останніх;

б) для обслуговування;

в) для розвитку аналітичних здібностей.

50. Розвиток дистанційного навчання має передбачати такий напрям, як розвиток неперервної освіти:

а) так;

б) ні;

в) частково.

5 КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ

Підставою для визначення оцінки з змістового модуля 1 «Загальні засади медіапедагогіки» навчального курсу «Медіапедагогіка та інформаційні технології в освіті» є рівень засвоєння студентами матеріалу, передбаченого навчальною програмою, виконані практичні та лабораторні роботи в повному обсязі, самостійно, якісно та вчасно.

Таблиця 5.1 – Загальне оцінювання навчальної діяльності студента за підсумками 1 Змістового модулю «Загальні засади медіапедагогіки»

Вид навчальної роботи / кількість занять	Критерії оцінювання	Кількість балів
Лекції	Відвідування та активна робота на всіх заняттях	5 б.
Практичне заняття 8 занять (1,5 б. за заняття)	Виконання роботи: а) наповнюваність змісту; б) якість оформлення;	12 б.
Науково-дослідна робота 3 теми (4 б. за тему)	в) своєчасність виконання; г) самостійність виконання; д) аналіз наукових джерел вітчизняних та закордонних науковців; е) дотримання послідовності, логічності у виконанні; ж) захист роботи	12 б.
Усього за змістовий модуль 1:		40 б.
Лекції		5 б.
Практичні заняття		12 б.
Науково-дослідні роботи		12 б.
Індивідуально-дослідні роботи		6 б.
Сертифікат з неформальної освіти		5 б.

Загальна таблиця розподілу балів за ЄКТС

Шкала оцінок		
Національна	Проміжок за накопичувальною бальною шкалою	ECTS
(Відмінно)	90 – 100	Відмінно
(Добре)	82 – 89	Дуже добре
	74–81	Добре
(Задовільно)	64–73	Задовільно
	60–63	Достатньо
(Незадовільно)	35–59	Незадовільно (дозволяється перескладання)
	1–34	Неприйнятно (повторне вивчення навчальної дисципліни)

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. Волкова Н. П. Інтерактивні технології навчання у вищій школі: навч.-метод. посіб. Дніпро: Університет ім. Альфреда Нобеля, 2018. 360 с.
2. Загірняк М. В., Поясок Т. Б., Беспарточна О. І., Токарева А. В. Медіапедагогіка: підручник. Харків: ТОВ «ДРУКАРНЯ МАДРИД», 2018. 316 с.
3. Кайдалова Л. Г., Сабатовська-Фролкіна І. С., Альохіна Н. В., Шварп Н. В. Педагогіка та психологія вищої школи: навч. посіб. Харків: НФаУ, 2019. 248 с.
4. Марцева Л. А. Педагогіка і психологія вищої школи: навч. посіб. Житомир: Державний університет «Житомирська політехніка», 2022. 150 с.
5. Поясок Т. Б., Беспарточна О. І., Костенко О. В. Сучасні технології освітнього процесу: навч. посіб. Кременчук: ПП Щербатих О. В., 2020. 228 с.
6. Поясок Т. Б. Система застосування інформаційних технологій у професійній підготовці майбутніх економістів: монографія / за ред. С. О. Сисоєвої. Кременчук: ПП Щербатих О. В., 2009. 348 с.
7. Поясок Т., Беспарточна О., Москалик Г., Клевцова О. Формування медіакомпетентності у майбутніх педагогів вищої школи. *Вісник Кременчуцького національного університету імені Михайла Остроградського*. Кременчук: КрНУ, 2023. Вип. 2/2023. С. 48-54

Додаткова

8. Беспарточна О. І., Гладченко О. В., Ратушняк Т. В. Сучасні інформаційно-комунікаційні технології для забезпечення якісного дистанційного навчання. *Теорія і практика управління соціальними системами: філософія, педагогіка, психологія, соціологія*. 2022. № 2. С. 76–91.
9. Гуревич Р. С. Сучасні інформаційні технології та їхнє використання: метод. посіб. Вінниця: «Вінниця» 2006. 138 с.
10. Гуревич Р. С., Кадемія М. Ю. Інформаційно-телекомунікаційні технології в навчальному процесі та наукових дослідженнях: навч. посіб. Вінниця: «Вінниця», 2004. 365 с.
11. Корольов Д. К. Психологічний практикум: міжособистісна та масова

комунікація: навч. посіб. Житомир: ЖДУ ім. І. Франка, 2012. 209 с.

12. Лазос Г. П. Резильєнтність: концептуалізація понять, огляд сучасних досліджень. *Актуальні проблеми психології. Консультативна психологія і психотерапія*. 2018. Вип. 14, Т. 3. С. 26–64.

13. Осадчий В. В., Осадча К. П., Сердюк І. М. Використання мультимедійного проектора та електронної інтерактивної дошки в навчально-виховному процесі ВНЗ: навч.-метод. посіб. Мелітополь: ТОВ «Видавничий будинок ММД», 2011. 132 с.

14. Панченко Л. Ф. Інформаційно-освітнє середовище сучасного університету: монографія. Луганськ: ЛНУ імені Тараса Шевченка, 2010. 280 с.

15. Поясок Т. Б., Беспарточна О. І. Формування позитивного іміджу майбутнього викладача вищої школи як складова його професійної підготовки. *Вісник Університету імені Альфреда Нобеля. Серія « Педагогіка та психологія»*. 2020. № 20 (2) С. 251–260.

16. Феномен інновацій: освіта, суспільство, культура: монографія / за ред. В. Г. Кременя. Київ: Педагогічна думка. 2008. 472 с.

17. Філоненко О. В. Формування професійно-педагогічної культури майбутніх викладачів. *Наукові записки. Педагогічні науки*. 2022. Вип. 206. С. 81–86.

Електронні ресурси

18. Ілляк Н. Проблеми медіаосвіти в Україні в контексті євроінтеграції. *Діалог*. 2011. Вип. 12. С. 311–319. URL: <https://maryanivkaschool.klasna.com/uk/article/formi-metodi-mediaosviti-zasobi-navchannya-ta-vikh-2.html>.

19. Концепція впровадження медіаосвіти в Україні. URL: <http://old2.niss.gov.ua/articles/1795/>.

20. Чепак В. В. Освітній простір України в контексті глобалізаційних процесів. URL: <http://effektivnost.narod.ru/index.html>

21. Information skill in higher education: A SCJNUL position paper. Prepared by the Nask Force on Information Skills. SCONUL. URL: www.nediarnannual.at.

Методичні вказівки щодо виконання практичних і самостійної робіт з навчальної дисципліни «Медіапедагогіка та інформаційні технології в освіті» для студентів денної та заочної форм навчання зі спеціальності 011 – «Освітні педагогічні науки» освітнього ступеня «Магістр» (частина 1).

Укладачі : д. пед. н., проф. Т. Б. Поясок, к. пед, наук., доц. О. І. Беспарточна

Відповідальний за випуск зав. кафедри психології, педагогіки та філософії
к. псих. н., доц. О. В. Літвінова

Підп. до др. _____ Формат 60x84.1/16 папір тип. друк ризографія.

Ум. друк. арк. _____ Наклад _____ прим. Зам. № ____ . Безкоштовно.

Редакційно-видавничий відділ
Кременчуцького національного університету
імені Михайла Остроградського
вул. Університетська, 20, м. Кременчук, 39614